

Pohjois-Karjalan

TRENDIT

2/2021

Nopean toipumisen aika

Korkkinahkainen reppu on muotoilijan kannanotto

Vastuullisuuden polku on myös kasvun polku

TV:stä tuttu Lamminranta Oy tähtää ulkomaille

Nopean toipumisen aika

Tilastokeskuksen suhdannetiedot vahvistavat aiemmin yrityksistä kantautuneiden viestien, työttömyyslukujen ja Pk-yritysbarometrien myötä syntyneen käsityksen: Pohjois-Karjalan talous kasvoi alkuvuonna erittäin vahvasti. Tammi-kesäkuussa pohjoiskarjalaisissa yrityksissä liikevaihtoa kertyi yli 400 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2020 ensimmäisellä puoliskolla. Liikevaihdon kasvuprosentiksi muodostui 12,4.

Tuoreisiin kasvulukuihin vaikuttaa luonnollisesti vertailuajankohdan eli vuoden 2020 alkupuoliskon poikkeuksellisuus. Toisaalta vaikka matala lähtötaso näkyy muutosprosentissa, kehitys oli myönteistä myös pidempi ajanjakso huomioiden. Esimerkiksi vuoden 2019 alkupuoliskoon verrattuna pohjoiskarjalaisyriyten liikevaihto oli nyt 4,6 % suurempi. Käytännössä viime vuoden koronanotkaidus jäi siis jo tämän vuoden alkupuoliskolla taakse ja talouskehityksessä palattiin pidemmän aikavälin kasvu-uralle. Koko maan tasolla kasvuluvut olivat selkeästi pienempiä. Vuosipuoliskon kasvu oli 6,3 % eli noin puolet Pohjois-Karjalan kasvusta.

Myös yritysten henkilöstömäärä kasvoi maakunnassa kohtuullista vauhtia, tammi-kesäkuussa henkilöstön määrä lisääntyi 3,7 %. Kun väestön ikääntyminen ja eläkkeelle siirtyminen ovat nekin ajassa vahvasti olevia ilmiöitä, ei ole ihme, että ongelmat osaavan työvoiman saatavuudessa ovat olleet viime aikoina esillä.

Myönteinen kehitys oli laaja-alaista. Poikkeuksellisen kovia kasvulukuja nähtiin useilla toimialoilla. Vahvimmassa vedossa oli puun sahaus, jossa liikevaihto kasvoi puun kysynnän ja hintojen nousun myötä peräti 44,5 %. Kas-

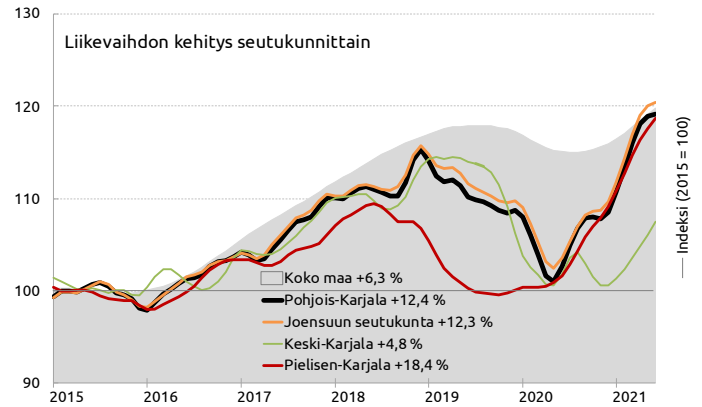
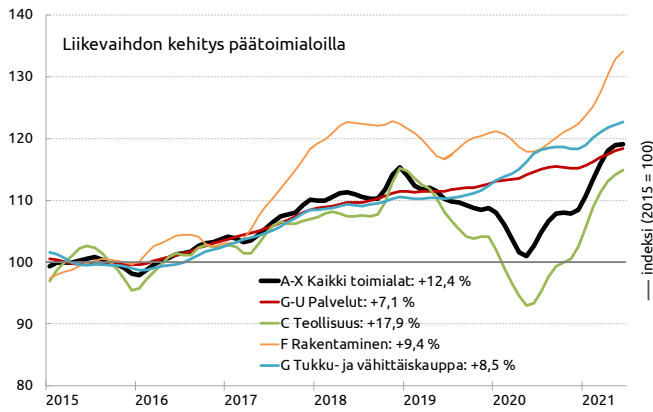
vu oli teollisuuden aloista vahvaa myös sähkötekniisten laitteiden valmistuksessa (+21,5 %), kiviteollisuudessa (+15,3 %) ja metalliteollisuudessa (+12,0 %). Kaksinumeroisia kasvuprosentteja nähtiin myös mm. metsäbiotaloudessa, luovilla aloilla ja tietojenkäsittelypalveluissa. Vientikin oli kovassa vedossa. Viennin arvo kasvoi 21,0 %, mikä selitti yli puolet teollisuuden liikevaihdon kasvusta.

Useimmilla aloilla kehitys vahvistui vuoden edetessä ja toinen neljännes oli huomattavasti ensimmäistä vahvempi. Puun sahauksen ohella tämä näkyi mm. matkailun toimialalla. Esimerkiksi Kolin matkailun liikevaihto kasvoi huhti-kesäkuussa 58,0 %.

Osaltaan talouden vahvaan kehitykseen vaikutti kuluttajien patoutuneen ostovoiman purkautuminen ja kasvu saattaa jatkossa hidastua. Pohjoiskarjalaisten yritysten kasvuedellytykset ovat joka tapauksessa hyvät myös tulevaisuutta ajatellen.

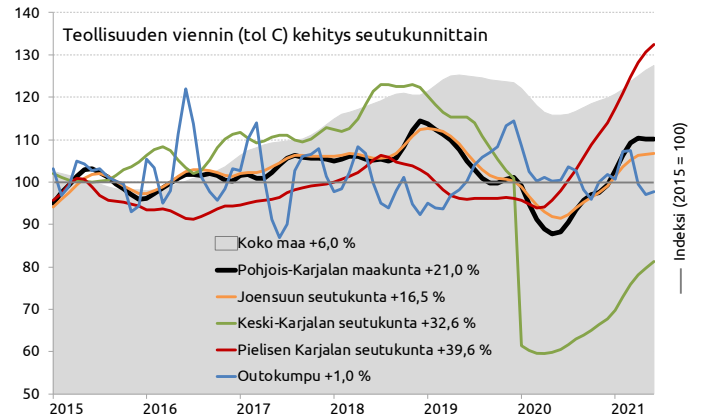
Markus Hirvonen
maakuntajohtaja
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Indeksi 100 on vuosi 2015. Vuoden 2021 tiedot tarkentuvat vuoden 2022 loppuun asti.

Toimialanumerointi on Tilastokeskuksen TOL 2008-luokituksen mukainen.

Kuvaajien selitteiden prosenttiluku on viimeisimmän puolivuotisjakson muutos edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta.

Kehitys Pohjois-Karjalassa

	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2020	1.-6.2021	1 000 €	%
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	132 779	191 909	59 129	44,5
Metsäbiotalous	360 456	467 516	107 059	29,7
Sähköteknisten laitteiden valmistus (TOL 26-27)	46 441	56 411	9 971	21,5
Luovien alojen yritysryhmä	26 195	31 399	5 204	19,9
Kaivostoiminta ja louhinta, teollisuus, energia (TOL BCD)	1 226 608	1 451 587	224 979	18,3
Tietojenkäsittelypalvelut (TOL 62-63)	50 507	59 760	9 253	18,3
Teollisuus (TOL C)	1 094 432	1 289 854	195 422	17,9
Jalostus (TOL BC+DF)	1 570 787	1 835 372	264 585	16,8
Kiven leikkaaminen, muotoilu ja viimeistely (TOL 237)	10 619	12 247	1 628	15,3
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	78 904	89 160	10 256	13,0
Kaikki toimialat A-X	3 254 768	3 659 759	404 991	12,4
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	170 115	190 801	20 686	12,2
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	495 072	554 716	59 644	12,0
Muiden koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 28)	230 928	253 274	22 345	9,7
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (TOL 33)	35 044	38 386	3 342	9,5
Rakentaminen (TOL F)	349 852	382 615	32 762	9,4
Muovituotteiden valmistus (TOL 222)	103 324	112 169	8 845	8,6
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	907 361	984 903	77 542	8,5
Luovat alat (TEM)	6 647	7 179	532	8,0
Palvelut (TOL G-U)	1 559 457	1 670 387	110 929	7,1
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	55 549	59 180	3 631	6,5
Puutavaran valmistus (TOL 162+310)	45 609	48 204	2 595	5,7
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	153 283	161 769	8 487	5,5
Kiinteistöalan toiminta (TOL 68)	68 250	70 909	2 658	3,9
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	136 762	138 250	1 488	1,1
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	120 372	119 729	-643	-0,5
Kaivostoiminta ja louhinta (TOL B)	18 225	17 274	-951	-5,2

Trendit-lehden tässä numerossa kerrotaan maakunnan talouden kehityksestä vuoden 2021 alkupuolikkaalla. Vertailuajankohtana on edellisen vuoden vastaava ajankohta. Seuraava julkaisu ilmestyy ensi keväänä. Julkaisu on luettavissa myös sähköisesti pohjois-karjala.fi/trendit.

Nurmeksen teollisuus kovassa vedossa

Elinkeinoelämän yleisvire Nurmeksessa on ollut niin hyvä, että olemme uumoilleet tilanteen olevan jopa hieman parempi kuin ennen koronaa.

Pohjois-Karjalan Yrittäjien Yritysbarometri syyskuulta vahvisti tämän koko Pielisen Karjalan osalta: vastanneiden yritysten suhdanneodotukset lähimmän vuoden aikana olivat muuta maakuntaa ja jopa muuta Suomea positii-visemmat, erityisesti liikevaihdon ja kannattavuuden osalta. Yllättävää oli myös yritysten vahva kasvuhakuisuus Pielisen Karjalassa, se ei ole ollut tämän alueen yrityksille tavanomaista.

Usean eri toimialan liikevaihdon myönteinen kehitys viime vuoden lopulla loi kasvuo-dotuksia tälle vuodelle. Silti alkuvuoden 2021 kovat kasvuluvut yllättivät. Liikevaihtoa kertyi Nurmeksessa lähes 23 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2020 ensimmäisellä puoliskolla, kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi peräti 16,4 %:lla viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

Koronakriisi iski eri toimialoihin ja yrityksiin eri tavoin, samoin myös elpymisen vauhti vaihtelee eri toimialojen ja yritysten kesken. Nurmeksessa teollisuus oli

kovassa vedossa, liikevaihdon kasvu oli noin 30 %.

Metsäalalla oli alkuvuonna huippusuhdanne, puun kysyntä, hinta ja hakkuut, samoin kuin sahatavaran kysyntä ja hinta olivat ennätystasolla.

Metalliteollisuuden hyvä kehitys jatkuu jo kolmatta vuotta, ja vauhti ei näytä hyytymisen merkkejä edes loppuvuonna 2021 vahvan tilaukskannan ansiosta. Tuotantokustannukset tosin ovat nousussa, sillä raaka-aineiden hinta on noussut, osin on myös haasteita raaka-aineiden saatavuudessa.

Elintarviketeollisuus ei ollut alkuvuonna kasvussa vielä huippuvuosien tasolla, mutta lukemat todennäköisesti vahvistuvat, kun toimialalle tärkeä horeca-sektori elpyy.

Palvelualoilla tilanne on edelleen hyvä, myös majoitus- ja ravitsemistoiminta on palannut kasvu-uralle. Kotimaan matkailijat liikkuvat, kysyntää syyslomaviikkojen majoituksille on ollut runsaasti. Loppuvuosi näyttääkin vahvalta, ellei

jouduta palaamaan rajoitusten piiriin.

Lupaavat kasvunäkymät ovat laittaneet liikkeelle myös yritysten investointeja. Talouden vihreän siirtymän luomat mahdollisuudet teollisuudelle ovat myös kasvavan kiinnostuksen kohteena. Korona on kääntänyt myös muuttovirtaa väljemmille

ja luonnon läheisille paikoille, Nurmekin on kirjannut muuttovoihtoa alkuvuodelta. Tämänkin kehityskulun soisi vahvistuvan, jotta osaavan työvoiman saannista ei muodostu hyvän kehityksen tulppaa.

+16,4

Minna Heikkinen

toimitusjohtaja

Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy
PIKES

Pielisen Karjalan seutukunta

	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2020	1.-6.2021	1 000 €	%
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	65 144	93 038	27 893	42,8
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (TOL 162+310)	790	1 050	260	32,9
Teollisuus (TOL C)	145 420	190 413	44 994	30,9
Koko teollisuus (TOL BCD)	150 028	195 425	45 398	30,3
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	6 478	8 320	1 842	28,4
Jalostus (TOL BC+DF)	165 615	212 053	46 438	28,0
Kaikki toimialat A-X	334 621	396 328	61 707	18,4
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	16 755	19 803	3 048	18,2
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	14 955	17 255	2 300	15,4
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	14 365	16 543	2 178	15,2
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	7 864	8 678	815	10,4
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	16 709	17 898	1 189	7,1
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	87 143	93 257	6 114	7,0
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	10 394	11 098	703	6,8
Palvelualat yhteensä (TOL G-U)	148 873	157 943	9 069	6,1
Koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 26-27, 28)	2 685	2 760	74	2,8
Rakentaminen (TOL F)	15 822	16 186	364	2,3

Lieksan yritykset toipuneet ripeästi

Lieksan trendiluvut vuoden 2021 ensimmäisellä vuosipuoliskolla ovat jopa historiallisen hyvät. Tämän vuoksi lukuihin on syytä paneutua erityisellä huolella ja katsoa mitä lukujen takana on.

Koronavuoden 2020 ensimmäisellä vuosipuoliskolla Pielisen-Karjalan seutukunnan kaikkien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto laski viisi prosenttia vuodesta 2019.

Kuluvan vuoden 2021 ensimmäisellä vuosipuoliskolla yritysten yhteenlaskettu liikevaihto ampaisi 18,4 prosentin kasvuun. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä kasvu oli 11,7 % ja toisella vuosineljänneksellä 25,4 % vuotta aiemmasta.

+19,7

Lieksan yritysten yhteenlaskettu liikevaihto kasvoi ensimmäisellä vuosipuoliskolla 19,7 %. Teollisuus kasvoi 30,7 %:n vauhdilla ja muiden toimialojen yritykset kasvoivat keskimäärin 9,9 %:n vauhdilla.

Lieksan kaikkien toimialojen liikevaihto on 17,2 % korkeammalla tasolla kuin vuonna 2018, joten koronataantumasta ja Amcor Flexibles Finland Oy:n tehtaan lopettamisesta (keväällä 2020) aiheutunut yritysten liikevaihdon aleneminen on saatu paikattua muiden yritysten toimesta.

Teollisuuden osalta Lieksa vahvisti asemiaan Pohjois-Karjalan kakkosena myös euromääräisesti kun 2021 ensimmäisen vuosipuoliskon liikevaihto oli runsaat 124 miljoonaa euroa.

Pielisen-Karjalan seutukunnan toimialakohtaisten liikevaihtolukujen arvioinnin ensimmäinen havainto on, että kaikkien toimialojen kasvuluvut ovat plusmerkkiset.

Merkittävimmät kasvuluvut ovat toimialalla Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161), jossa kasvuluku on 42,8 prosenttia. Toimialan liikevaihdon kasvua selittää merkittävästi kansainvälisesti parantuneet myyntihinnat, mikä näkyy myös Pielisen-Karjalan seutukunnan teollisuuden viennin kasvussa, joka oli 39,6 % edellisvuodesta. Koska kasvu tulee tällä toimialalla muutaman yrityksen liikevaihdosta, sisältää mahdollinen viennin vedon hyytyminen sekä myyntihintojen rekyylä myös riskin liikevaihdon laskusta tulevaisuudessa.

Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161) toimialan kasvu on todennäköisesti vetänyt kasvuun seuraavien toimialojen yritykset: Kuljetus ja varastointi (TOL H) kasvu 18,4 % ja Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02) kasvu 15,2 %.

Muista toimialoista ilahduttaa elintarviketeollisuuden toipuminen, jonka kasvuluku menneellä vuosipuoliskolla on 7,1 %. Myös majoitus ja ravitsemustoiminnan kasvu (10,4 %) on merkki toimialan toipumisesta, sekä toimialan merkityksen kasvamisesta.

Vaikka Lico Oy on päättänyt lopettaa tuotantolaitoksensa, on siitä huolimatta yleisvire Lieksan yritystoiminnassa positiivinen. Yrityksillä on isoja ja pieniä kehittämis- ja investointihankkeita vireillä, jotka toteutuessaan vankistavat taloudellista toimeliaisuutta myös jatkossa.

Heikki Rusanen
toimitusjohtaja
Lieksan Kehitys Oy LieKe

Joensuun seudulla kova kasvuvauhti päällä

Seudun kokonaisliikevaihdon kasvu on kiihtynyt. Se on koko maan kasvua nopeampaa. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla kasvu oli 12,3 prosenttia ja kokonaisliikevaihto kolme miljardia euroa. Toisella neljänneksellä kasvu oli jo 20 %. Vienti on kasvanut 16,5 %. Vuositasolla päädyimme näillä näkymin ennätyselliseen yli kuuden miljardin euron liikevaihtoon.

Suurimmalla alallamme teollisuudessa metalli kasvoi 12 % ja muovi 13,5 %. Metsätalouden 11 % ja puunjalostuksen huima 41,5 % ovat kovia kasvulukuja alan vaikeiden aikojen jälkeen. Elintarvikeala oli ainoa supistuja -1,4 %, mutta sielläkin on merkit kasvua-uralle palaamisesta. Pandemiasta eniten kärsinyt matkailu kasvoi 3,8 % ja majoitus- ja ravitsemustoimiala 5,8 %. Isoista työllistäjistä rakentaminen kasvoi 10 % ja kauppa 9 %.

ICT-ala jatkoi vankkaa kasvuaan 18,2 %.

Yritystemme kasvun tukeminen on kiinnostanut myös kansainvälisiä sijoittajia.

Sellaiset on saatu esimerkiksi Suomen Levyprofiilille (Hanza) ja Cloudialle. Myös seudullisista yritysjärjestelyjä on tehty, kuten uusi EFM Group Oy, jossa kolme seudun metalliyritystä yhdisti voimansa. Useat yrityksemme ovat laajentaneet Suomessa ja maailmalle. Broman Groupin Motonet avasi jo 40:nneen myymälänsä Suomessa ja laajentaa Ruotsiin. Rakennusallalla yrityksemme ovat voittaneet projekteja ympäri

Suomea, kuten perheyhtiö Rakennusliike Soimu pääkaupunkiseudulla.

Kirsikkana kakkuun Suomen yrittäjät palkitsi E. Hartikaisen ja Heikkinen Yhtiöt Suomen yrittäjäpalkinnoilla. Palkitut perheyhtiöt

työllistävät yhteensä jo yli tuhat henkilöä.

Olemme siirtyneet pandemian haasteista kasvun haasteisiin. Päälimmäisenä on työvoiman saatavuus, jossa tarvitsemme yhteisiä toimenpiteitä. Siinä myös julkisilla toimijoilla on tärkeä rooli. Itä-Suomen yliopisto, Karelia-amk ja Riveria näyttävät esimerk-

kiä käynnistämällä DI- ja kaupanalan koulutukset sekä englanninkieliset tekniikan ja ICT-alan koulutukset. Myös Business Joensuussa teemme hartiavoimin töitä kump-paneidemme kanssa työvoiman saannin edistämiseksi. Kauttamme on tänä vuonna rekrytoitu jo yli sata osaajaa ja myös palvelumme työvoiman seudulle saamiseen ulkomailta on pandemian hellitettyä saatu hyvään vauhtiin.

Ruohonjuuritasolla tapahtuu positiivisia asioita. Business Joensuun kasvupalmenuksiin on osallistunut yli sata PK-yritystä ja niiden keskimääräinen kasvu on ollut 46 %. Vienti- ja digivalmennuksissa on myös yli sata asiakasyritystä. Omistajanvaihdospalvelussamme on vilkasta ja uusien yrittäjien valmennuksissakin on yli 300 henkilöä. Seudulle on tullut 57 yritystä muualta ja uusin tulija Siili Solutions palkkaa 30–50 työntekijää Joensuuhun. Nämä asiat lupaavat hyvää tulevaisuudellemme.

Rautaa täytyy takoa, kun se on kuuma. Hyvään tilanteeseen vaikuttaa osaltaan pandemian jälkeinen kysynnän purkautuminen

+12,3

Joensuun seutukunta	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2020	1.-6.2021	1 000 €	%
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	62 436	88 332	25 896	41,5
Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus (TOL 23)	27 325	34 390	7 065	25,9
Sähköteknisten laitteiden valmistus (TOL 26–27)	44 212	54 088	9 875	22,3
Koko teollisuus (TOL BCD)	1 005 262	1 176 698	171 436	17,1
Teollisuus (TOL C)	880 497	1 023 209	142 712	16,2
Jalostus (TOL BC+DF)	1 309 076	1 515 280	206 204	15,8
Muovituotteiden valmistus (TOL 222)	93 861	106 573	12 711	13,5
Kaikki toimialat A-X	2 681 084	3 010 724	329 640	12,3
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	452 409	506 510	54 102	12,0
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	160 228	179 049	18 821	11,7
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	55 791	61 931	6 140	11,0
Rakentaminen (TOL F)	307 957	338 660	30 703	10,0
Muiden koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 28)	210 173	230 342	20 169	9,6
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	755 485	823 801	68 316	9,0
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	101 990	110 974	8 984	8,8
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (TOL 33)	25 694	27 895	2 202	8,6
Palvelualat yhteensä (TOL G-U)	1 285 563	1 391 133	105 570	8,2
Kiinteistöalan toiminta (TOL 68)	55 638	59 048	3 411	6,1
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	45 288	47 911	2 623	5,8
Matkailu (TOL 2008)	14 168	14 705	537	3,8
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	120 252	124 617	4 365	3,6
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (TOL 162+310)	39 628	41 042	1 414	3,6
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	99 779	98 380	-1 399	-1,4

Joensuun seudun yrityksissä ykkösasia on työvoiman saatavuus

ja globaali talouselvytyks. Vauhdin jatkumista on vaikea ennakoita. Se on joka tapauksessa todentanut Joensuun seudun vahvuuksien kestävyden. Niitä vahvuuk-siamme meidän täytyy vaalia. Esitätkin Trendit-lukijoille pohdittavaksi kysymyksen: mitä sinä voit tuoda yhteiseen pöytäämme vahvan tulevaisuuden rakentamiseksi maakunnallemme?

Kiitän lämpimästi kaikkia erinomaisesta yhteistyöstä, vahvasta tuesta ja mahtavista hetkistä. Olen monipaikkainen eliö, mutta sydämeni on jatkossakin aina Pohjois-Karjalassa.

Harri Palviainen
toimitusjohtaja
Business Joensuu Oy

Suomen talouden ennusteita on päivitetty viime aikoina ylöspäin ja talouden toipumisen arvioidaan jatkuvan vuonna 2022. Työllisyyden kasvu on nopeutunut, vientimarkkinoiden kysyntä on vahvaa ja maailmankauppa kasvaa.

Joensuun seudun teollisuuden koronamonttu jäi lyhytaikaiseksi. Vuoden 2021 aikana tilauskannat ovat vahvistuneet nopeasti. Näkymät seuraavalle vuodelle ovat erinomaiset. Samanaikaisesti materiaalihinnat ovat kohonneet ja komponenttien saatavuus vaikeutunut. Suurin haaste on työvoiman saatavuus: yritykset korostavat sen olevan ”elämän ja kuoleman kysymys”.

Teknolgiateollisuus ry:n osaajatarveselvityksen mukaan ala tarvitsee kymmenen vuoden aikana 130 000 uutta osaajaa. Työ- ja elinkeinotoimiston Pohjois-Karjalan ammattibarometrissa on samansuuntaiset tiedot. Business Joensuun johdolla on aloitettu uuden teollisuuden kasvuohjelman suunnittelu. Keskeisinä kokonaisuuksina ovat uudet ratkaisut työvoiman saatavuuteen yhteistyössä koulutusorganisaatioiden kanssa sekä teolliseen digitalisaation ja energiaratkaisujen toimenpiteet.

Suurista toimialoistamme myös metsäbiotalous on voimakkaassa kasvussa. Puutuotteiden ja selluteollisuuden kysyntä kasvaa nopeasti. Se näkyy seutumme puunkorjuuketjussa toimiville yrityksille. Puun kantohinnat ovat nousseet. Euroopassa havusellun kysyntä on vahvaa ja sahatavaran kysyntä on ennätyskorkeaa. Yritykset investoivat voimakkaasti. Yhtenä seudulle tärkeänä investointina Taalerin biohiilitehdas odottaa rahoituspäätöstä.

Kotimaan matkailun kasvaessa seutumme on lopulta hyötynyt matkustusrajoituksista. Matkailu on kasvanut yöpymisillä, myynnillä, käyttöasteilla ja

keskimääräisillä majoitushinnoilla mitattuna. Ulkomaisten matkailijoiden osuus on edelleen lähes nollassa. PKO:n 19 miljoonan euron investointi Hotelli Kimmeliin tukee alan kasvua. Kaupan alalla useimmat segmentit kasvavat. Lähes nol-lakasvussa ollut palveluiden kysyntä on vilkastunut voimakkaasti. Yritykset pohtivat kuinka pysyviä kuluttajien pandemian aikaiset ostokäytösmuutokset ovat.

Seudun kaivannaisalan liikevaihto on laskenut, mutta GTK:n 20 miljoonan euron investoinnit, Vulcan Hautalammen kaivosprojekti ja Endominetin Ilomantsin kaivoksen avautuminen tuovat kasvua. Business Joensuu on käynnistämässä kaivannaisalan kasvuohjelmaa, jossa rakennetaan Outokumpu Sustainable Mining Solutions -liiketoimintayhteistyötä.

Rakennusalamme on voittanut projekteja ympäri Suomea. Samoin ICT-ala jatkaa kasvuaan. Business Joensuu valmistelelee ICT-alan kasvuohjelmaa, jossa fokuksessa on osaajien tuonti, uudet koulutusmallit ja Joensuu ICT-Hub. Myös fotonikka-liiketoiminnassa on tarve osaajille. Osaamisintensiivisillä aloillamme näkymät ovat positiiviset markkinointipalveluissa, taloushallinnossa, insinööritoimistoissa ja liikkeenjohdon konsultoinnissa. Näidenkin keskeiseksi kasvun esteeksi on muodostumassa työvoiman saatavuus.

Valtio vauhdittaa useimpia toimialoja koskevaa kiertotaloutta uudella 80 miljoonan euron rahoituksella ja ISO-standardointijärjestö kiertotalouden standardeilla.

Seudun yrityksissä on nyt kova vauhti, tuotantoon investoidaan ja toimintaa kasvatetaan. Suurin haaste on työvoiman saaminen, johon tarvitaan välittömiä ratkaisuja laatikon ulkopuolelta.

**Business Joensuu
toimiala-asiantuntijat**

Liperistä tehdään nykyaikainen matkailukunta

Liperiläisten yritysten vuosi käynnistyi positiivisessa vireessä hyvän tarjous- ja tilauskannan saattamana. Toimitukset palasivat pandemiaa edeltävälle tasolle kevään edetessä ja sitä kautta liikevaihdot ponnahtivat kovaan kasvuun. Edellisvuoden haasteet on näin ollen monilta osin selätetty. Vientiteollisuudenkin toimitukset palasivat aiemmalle kasvuvetoiselle uralle.

Teollisuuden ja rakentamisen sektorilla toimivien yritysten tilauskirjat vahvistuivat alkuvuoden aikana merkittävästi nouden monella yrityksellä jopa yli vuoden liikevaihtoa vastaavalle tasolle. Palvelu- ja kaupan alojen kokonaisy-synnässä tapahtui myös positiivista kehitystä.

Alkuvuoden haasteena oli maailmanlaajuisen elvytyspolitiikan nostattama suuri kysyntä raaka-aineista ja komponenteista sekä Suezin kanavan rahtilaivaonnettomuuden aiheuttamat häiriöt toimituksiin. Raaka-aineiden hinnat kohosivatkin ennätyslukemiin, ja teollisen toiminnan kannalta kriittisten komponenttien saatavuuteen tuli haasteita. Samalla toimitusajat pitenivät merkittävästi ja joidenkin komponenttien osalta jouduttiin etsimään uusia toimittajia tai korvaavia ratkaisuja.

Loppuvuotta kohti yritysten toimitusmäärät ovat pysyneet korkealla tasolla, mutta haasteeksi kasvulle on muodostunut osaavan työvoiman sekä myös kohtuullisen kestoisilla täsmäkoulutuksilla koulutettavien työntekijöiden saatavuus. Kohtaanto-ongelmasta on tullut todellinen haaste aina sote- ja sivistyspalveluista liike-elämän eri osa-alueille.

Työttömien työnhakijoiden keskimääräinen osuus laski alkuvuodesta kesään mennessä kahdella prosenttiyksiköllä, päätyen parhaimmillaan jo alle 11 prosentin. Lomautettujen määrä on myös laskenut yli 50 % alkuvuoteen verrattuna.

Liperin kunnan viimevuotiset panostukset alu-

eellisten keskittymien kehittämiseen alkavat näkyä ja kuulua kokonaiskuvassa. Kesä 2021 osoitti kunnan matkailun noususuunnan. Rantaravintoloiden ja -kahviloiden asiakasmäärät kasvoivat merkittävästi, majoituskohteiden käyttöasteet olivat ennätyslukemissa. Käynnissä olevat toimenpiteet hyödyttävät erityisesti Liperin matkailun ja sitä tukevan palvelutuotannon kehittymistä. Pärnävaaran ja Veljesharjun alueiden potentiaali nostaa Liperin uudeksi houkuttelevaksi luonto- sekä liikuntamatkailukohteeksi maakunnassa.

Liperin kunnan ytimessä sijaitsevalla Kirkkolahden alueella on aloitettu pitkäjänteinen kehittämis- ja investointikokonaisuus, jossa on parhaillaan käynnissä alue- ja yleissuunnitelman laadinta. Aluetta kehitetään vastaamaan tämän päivän matkailun ja virkistytymisen tarpeita. Kokonaisuuteen liittyvällä Liperin myllyn ja meijerin alueilla on samaan aikaan menossa yritysvetoinen kaavoitusprosessi. Perinteikäs tehdasalue kaavoitetaan majoitus- ja liiketoiminnan sekä erimuotoisen asumisen kokonaisuudeksi.

Elinkeinopalveluissa on palauduttu monilta osin pandemiaa edeltävään aikaan. Koronan tuomiin haasteisiin liittyvän yritysneuvonnan tarve on vähentynyt merkittävästi. Kokonaisuudessa yrityskentän näkymät ovat myönteisiä.

Mika Hyttinen
elinkeinojohtaja, toimitusjohtaja
Lipertek Oy

Outokummun teollisuus jykevässä nousussa, mutta mistä saadaan lisää tekijöitä?

Outokummun teollisuudessa ja teollisuuskylässä on paljon vientiyrityksiä, joilla kausivaihtelut voivat olla projektitoimistusten välillä merkittäviä.

Tammi-kesäkuussa 2021 liikevaihto oli 23,5 miljoonaa euroa suurempi (+21,8 %) edellisvuoden vastaavaan jaksoon verrattuna. Huomionarvoista tässä on, että liikevaihto ei laskenut koronakeväänä 2020 vaan oli yhtä suuri kuin keväällä 2019. Yritysten liikevaihto kasvoi noin 17,6 miljoonalla eurolla verrattuna syksyyn 2020. Kasvu oli huima, koska teollisuuden volyyymi kokonaisuudessaan on tällä hetkellä noin 115,5 miljoonaa euroa.

Viennissä muutokset eivät ole olleet dramaattisia, sillä jopa koronaa enemmän viennin tasoon vaikuttavat suurten teollisuustoimijoiden projektitoimitukset ja -ajoitus. Puolivuotis-tarkastelussa kevään 2021 viennin volyyymi kasvoi noin 200 000 euroa (+1,0 %) edellisen vuoden vastaavaan jaksoon nähden.

Kesän aikana teollisuustoimijoiden tilanne on muuttunut aika nopeasti työvoima- ja komponenttipulan takia kysynnän ja tarjonnan kanssa tasapainoiluksi. Vaikka kaupunkimme työttömyysaste on yhä verrattain korkea, lähes jokaisella kohtaamalla teollisuustoimijalla on huutava pula osaavas-

ta työvoimasta. Työtä olisi tarjolla runsaasti alueen perusteollisuudessa, mutta työvoimaa ei löydy riittävästi maan rajojen sisäpuolelta. Siksi monella teollisuusyrityksellä katse onkin käännetty työperäisen maahanmuutto- ja rekrytointiketjun tehostamiseen.

Omissa toimitilahankkeissamme olemme huomanneet rakennusmateriaalien hintakomponentin voimakkaan kasvun. Olemme joutuneet lykkäämään joitakin investointipäätöksiä odottamaan hintarallin tasaantumista. Olennainen kysymys on, palaavatko hinnat koskaan entisille tasoilleen esimerkiksi puu- ja metalliraaka-aineissa vai pitääkö investointilaskelmia ja takaisinmaksuaikoja miettiä aivan uudella tavalla jatkossa täällä maan reuna-alueella?

Juuso Hieta
toimitusjohtaja
Outokummun seudun teollisuuskylä

Kontiolahdelle on sijoitettu kasvun imuun

Meillä Kontiolahdella vuosi 2021 on sujunut myönteisen kasvun ja kehityksen tiellä. Jo itseasiassa koronavuosi 2020 oli varsinkin alueemme teollisuusyrityksille hienoisen kasvun aikaa, ja esimerkiksi teolliset työpaikat alueella lisääntyivät noin 10 prosenttia.

Samalla vauhdilla mennään vuoden 2021 jälkipuoliskolla ja nyt mukaan ovat tulleet myös yritysten investoinnit sekä toimitiloihin, että koneisiin ja laitteisiin henkilöstön lisäksi.

Kontiolahden Yrityspalvelu Oy on mukana toteuttamassa yritysten laajennusprojekteja. Kunnan yhtiönä rakennutamme joustavasti toimitiloja luotettavien kasvuyritysten käyttöön erityisesti teollisuuden toimialalla. Tälläkin hetkellä suunnittelussa on useita merkittäviä investointeja, joissa tuotantotiloja laajennetaan tai rakennetaan kokonaan uusia. Tuoreita investointi uutisia kuultiin esimerkiksi lokakuun alussa, kun Jaaman yritysalueella toimiva elektroniikan ja sähköisten järjestelmien sopimusvalmistaja Jotwire Oy ilmoit-

ti tehdaslaajennuksestaan. Se tarkoittaa myös yli 30 uutta työpaikkaa.

Kontionloikka Oy toimii kunnan kehittämissyhtiönä ja on mukana kaikenkoisten yritysten toiminnassa. Uusiyritysneuvonnassa asiakasmäärät ovat palanneet koronavuotta edeltävälle tasolle. Yritysrahoitusten hakeminen on jatkunut vilkkaana, mutta toki vaihtuva EU-ohjelmakausi on tuonut pieniä haasteita yritysrahoituksen saatavuuteen. Omistajanvaihdoksia toteutamme yhdessä Loikka-palvelusetelituottajiemme kanssa. Myös matkailun toimialalla on uutta suunnitteilla ja rakentumassa useassa eri kohteessa Kontiolahdella. Yhtiön tarjoamalle korona-asioihin liittyvälle neuvonnalle on myös ollut tarvetta, mutta onneksi ei enää niin paljon, kuin akuutissa tilanteessa kevään 2020 aikana. Käynnistimme kesän aikana uuden, Yrittäjyyden Parhaaksi 2.0 -hankkeen, jonka tavoitteena on suunnata yritysten kehitystyötä koronan jälkeiseen aikaan ja auttaa konkreettisesti yrityksiä tulevaisuuden suunnittelussa.

Vuosi 2022 tulee olemaan jälleen merkittävä suurtapahtumien vuosi Kontiolahdella. Koronatilanteen niin sallien kilpaillaan maaliskuussa ja marraskuussa Kontiolahden ampumahiihdon maailmancup-tapahtumassa tuhansien silmäparien edessä. Alamme valmistella myös MM-kisahakua yhdessä sidosryhmiemme kanssa.

Usko tulevaa on Kontiolahdella kova, ja yhdessä teemme edellytyksiä yrityksiemme kasvun ja menestymisen eteen!

Jarkko Peiponen
vt. toimitusjohtaja
Kontionloikka Oy ja Kontiolahden Yrityspalvelu Oy

Uusia avauksia Keski-Karjalassa

Keski-Karjalan yritysten liikevaihto kasvoi alkuvuonna vajaat viisi prosenttia Muualla Pohjois-Karjalassa sahateollisuus teki erinomaista tulosta, mutta meillä suuren sahatoimijan poistuminen näkyy selvästi myös seudun kokonaisliikevaihdon kehityksessä.

Puuraaka-aineen vilkas kysyntä näkyy metsätalouden ja puunkorjuun liikevaihdossa, joka kasvoi lähes viidenkennellä. Myös puutavaran ja huonekalujen valmistus pärjäsi hyvin. Metalliteollisuudessa ja kone- ja laitevalmistuksessa kasvuluvut ovat reilut 10 %. Samanlaisia kasvulukuja on koko teollisuustoimialan liikevaihdossa. Teollisuuden hyvä kasvu näkyy myös vientiluvuissa, sillä Keski-Karjalan yritysten vienti kasvoi alkuvuonna lähes 33 %.

Korona-ajan ilmiöitä on matkailun ja kaupan liikevaihtojen kasvu. Kotimaan matkailu on korvannut ulkomaalaisten puuttumista. Myös kotimainen kulutus on kasvanut, kun ulkomaille matkustamisen sijaan on käytetty rahaa paikallisesti.

Monella seudun yrityksellä on hyvä kasvuvaihe menossa. Esimerkiksi tohmajärveläinen porakaivojen huoltoon erikoistunut Lamminranta Oy on kasvanut vahvasti ja hakee nyt kansainvälisiä

markkinoita pohjoismaista. Lamminranta Oy on mukana yrityskiihdyttämässä parin muun seudun yrityksen kanssa. Yritysten kasvua tuetaan KETIn ja Business Joensuun yrityskiihdyttämässä, jota pilotoidaan parhaillaan Keski-Karjalassa.

Mielenkiintoisia avauksia on tehty myös vetytalouden kehittämiseksi. Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT tekee ekosysteemimallinnuksen vety-metanolitaloudesta, jossa on ympäristönä Puhoksen teollisuusalue.

Kauan seudulle tavoiteltu puutalotehdas on käynnistänyt toimintansa Kiteellä. Keväällä 2021 syntyi paikallisten yrittäjien voimin yritys, joka käyttää rakennusmateriaalina puuta. KitWood Oy Talotehtaan tavoitteena on terveet, ekologiset ja pitkäikäiset rakennukset, eikä rakentamisessa käytetä muoveja tai kemikaaleja.

Niiralassakin tapahtuu. Lannoitteita jalostava Cemagro Oy suunnittelee uusia investointeja alueelle. Uutena yrityksenä alueella toimii FoxRail Logistics Oy, joka vastaa Cemagron sisälogistiikasta ja vaihtotöistä Niiralan teollisuusraiteilla. Teollisuusalueen raiteisto vaatii toiminnan kasvaessa korjausinvestointeja, jotta se on turvallinen käyttää. Toh-

majärven kunta valmistele parhaillaan omistamansa raiteiston korjausinvestointeja.

Iso haaste seudulla ja koko maakunnassa on osaavan työvoiman saatavuus. Ratkaisuksi on ehdotettu ulkomaista työvoimaa, jonka avulla erityisesti marja- ja maatilat jo nyt selviävät. Sesonkityöntekijöistä osa haluaisi jäädä pysyvästi tänne, mutta ongelmaksi on osoittanut erityisesti kielitaitovaatimus. Lähestulkoon kaikkiin työtehtäviin vaaditaan hyvää suomen kielen taitoa, mikä estää kieltä taitamattomien ulkomaalaisten työllistymisen. Kun ammatillinen koulutuskin vaatii suomen osaamista eikä koulutusta saa englanniksi, on ulkomaalaisten kouluttaminen ja rekrytointi todella haasteellista.

+4,8

Risto Hiltunen
toimitusjohtaja
Keski-Karjalan Kehitysyritys Oy KETI

Keski-Karjalan seutukunta	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2020	1.-6.2021	1 000 €	%
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	10 956	13 067	2 110	19,3
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (TOL 162+310)	4 539	5 215	676	14,9
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	27 955	31 458	3 503	12,5
Koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 26-27, 28)	20 052	22 456	2 405	12,0
Teollisuus (TOL C)	67 102	74 615	7 513	11,2
Koko teollisuus (TOL BCD)	70 393	78 164	7 772	11,0
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	2 624	2 906	283	10,8
Jalostus (TOL BC+DF)	94 055	104 008	9 953	10,6
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	16 109	17 403	1 294	8,0
Rakentaminen (TOL F)	28 761	30 676	1 915	6,7
Kaikki toimialat A-X	239 780	251 271	11 490	4,8
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	64 545	67 614	3 069	4,8
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	3 337	3 394	56	1,7
Palvelualat yhteensä (TOL G-U)	125 697	120 135	-5 561	-4,4
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	135	127	-8	-5,6
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	28 053	17 627	-10 426	-37,2

TV:stä tuttu Lamminranta Oy tähtää ulkomaille

Me ollaan Suomen paras porakaivojen puhdistusliike, sanoo **Juha Vaittinen** Tohmajärvellä kotipaikkaansa pitävästä Porakaivojen huoltoliike Lamminranta Oy:stä.

- Aloitimme vuonna 2015 nollasta. Viime vuonna liikevaihtomme kasvoi noin 40 prosenttia ja tänä vuonna tavoittelemme kahden miljoonan euron liikevaihtoa.

Työntekijämäärä on noussut samaan aikaan kahdesta kahdeksaan ja kaksi uutta on tulossa.

- Työntekijämme ovat pääosin Pohjois-Karjalasta, josta on vielä löytynyt itsenäiseen reissutyöhön pystyviä, käden-taitoisia kavereita.

Tohmajärvellä tukikohtaansa pitävä yritys huoltaa porakaivoja ympäri Suomen. Tohmajärveltä käsin toiminnasta vastaa yhtiön toinen osakas **Toni Pennanen**.

- Tohmajärvelle valmistuu lähiaikoina uusi varastorakennus, sillä tarvitsemme tilaa pumppu- ja tarvikevarastollemme sekä puhdistusautoillemme. Puhdistamme

porakaivot täysin uudella laitteistolla, jossa käytetään perinteisen vesipeusun sijaan paineilmaa. Kolmas kalustomme otettiin käyttöön elokuussa.

Juha Vaittinen on kotoisin Rääkkylästä, jossa hänen isänsä toimi yrittäjänä Karjalan Kaivorakenne Oy:ssä vuodesta 1961.

- Porasin itsekseni ensimmäisen porakavoni jo 12-vuotiaana. Isä aloitti porakaivojen teon junttakoneilla, jolloin työ saattoi viedä kuukausia. 1970-luvulla siirryttiin paineilmakoneisiin, mikä nopeutti toimintaa valtavasti, kun porakaivo valmistui päivässä tai parissa.

Yritys on kasvanut nopeasti ja kasvukipujakin on ollut.

- Olemme hakeneet ja saaneet investointi- ja kehittämistukia, mikä on osaltaan helpottanut kasvun vaatimia kustannuspaineita. KETI on auttanut rahoitushakemuksissa ja oikeiden rahoituslähteiden etsimisessä.

Tänä päivänä yrityksen kuin yrityksen on hallittava myös myynti ja markkinointi.

- Tarjouksen pyytäminen onnistuu nettisivujen kautta, sieltä löytyy myös vastaukset usein kysytyihin kysymyksiin. Olemme kuvanneet ja koonneet verkkosivuillemme myös videoita, joista saa hyvin kuvan yrityksen toiminnasta asiakkaan pihapiirissä. Päästiinpä Huvila ja huussi-ohjelmaankin kertomaan porakaivojen puhdistuksesta.

Yritys valmisteleekin laajenemista Ruotsiin ja Norjaan. Tulossa on uusi tuote, jolle on haettu patentti myös pohjoismaihin.

- Ulkomaille meno vaatii hyvän suunnitelman ja resursseja. Oma ruotsin kielen taitoni on erittäin huono, sillä kouluaikaan tuli tuumittua, etten tarvitse ruotsia koskaan missään. Nyt olisi tarvinnut. Olemme mukana Business Joensuun yrityskehittämössä, jota parhaillaan pilotoidaan Keski-Karjalassa. Toivommeekin asiantuntijoilta sparrausta ja ulkopuolista näkemystä kasvun hallintaan ja kansainvälistymiseen.

Suvi Spoof

seutumarkkinoija
Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy KETI

Toni Pennanen vastaa koko Suomessa operoivan Lamminranta Oy:n toiminnasta Tohmajärveltä käsin.

Teknoliateollisuudella edessä uusi epävarma normaali

Teknoliateollisuudessa maakunnan yritykset näyttävät kokonaisuutena selvinneen koronapandemiasta kohtuullisen hyvin ja pääsevän globaaliin kasvupyrähdykseen mukaan. Yritysten tilauskannat ovat erittäin hyvät ja positiiviset näkymät heijastuvat myös alihankintaverkostoihin. Myös investointi- ja kasvusuunnitelmia on tehty, mutta tässä on suurta vaihtelua yritysten välillä.

Tummiä pilviä taivaalle tuo komponentti- ja puolijohdepula, joka on tietyissä yritystoiminnan arvoketjuissa kova ja jopa krooninen. Globaali sähköistymisen trendi vaikuttaa kovaan kysyntään eikä nopeaa helpotusta ole välttämättä näköpiirissä. Raaka-aineiden hinnannousu, joka on taittunut kesän jälkeen, voi olla osittain pysyvä ilmiö. Lisäksi kansainvälisen logistiikan luotettavuus on edelleen epävarmaa – mahdolliset rajoitukset ja hinnannousupaineet vaikuttavat toimialaan edelleen.

Metalliteollisuuden liikevaihdon kasvu oli voimakasta erityisesti vuoden toisella kvartaalilla, kokonaisuudessaan suhteessa vuotta aiempaan tilanteeseen oli 12 prosenttia. Metalliteollisuuden viennissä päästiin kymmenen prosentin kasvuun vuoden 2020 tilanteeseen nähden.

Digitalisaatio ja korona vauhdittivat myös tietojenkäsittelypalveluiden kasvua, jossa liikevaihdon muutos oli vuoden 2020 alkupuoliskoon nähden +18 %. Suhteellisesti eniten kasvua oli sähkötekniikan laitteiden valmistuksessa, jossa liikevaihdon kasvuprosentti aiemman vuoden vertailujaksoon oli 21 %.

Syksyn mittaan osasta yrityksistä on kuulunut selkeitä viestejä siitä, että epävarmuus markkinoilla on kasvanut ja hyvä kasvuvire olisi taantumassa.

Teknoliateollisuudessa osaajista on pulaa kaikilla tasoilla. Yrityksissä olisi tarpeita rekrytointeihin ammattiosaajista aina korkeakoulututkinnon suorittaneisiin henkilöihin. Teknoliateollisuus ry:n tuoreen selvityksen mukaan alalle tarvitaan kansallisesti 130 000 uutta osaajaa seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Itä-Suomen yliopisto julkisti alkusyksystä suunnitelman tekniikan koulutuksen vahvistamisesta. Tavoitteena on suunnata olemassa olevaa luonnontieteellisen alan koulutusta siten, että Joensuussa koulutettaisiin Kestävät materiaalit ja tuotteet -teemalla diplomi-insinöörejä. Koulutusohjelma tarjoaisi opiskelijalle monipuolisen kokonaisuuden materiaalien jalostamisesta ja ominaisuuksista sekä niistä valmistettävien rakenteiden sovelluksista.

Tekniikan alan DI-koulutus toisi toteutukseen uudenlaista osaamista alueen yrityksiin ja vahvistaisi teollisuuden mahdollisuuksia tarttua digivihreän siirtymän mahdollisuuksiin. Koulutusaloite etenee seuraavaksi opetus- ja kulttuuriministeriön arvioinneissa ja taustalla tehdään laajaa itäsuomalaista vaikuttamistyötä.

Maarit Siitonen

*elinkeino- ja innovaatioasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto*

+8,6 muovi
+12,0 metalli
+18,3 ICT

Kaikkien aikojen vientikevät

Pohjois-Karjalan teollisuudessa nähtiin kaikkien aikojen vientikevät. Ensimmäisen vuosipuoliskon vienti ylitti aiemman ennätyskevään 2019 niukasti. Sen sijaan viime vuoden koronalukuihin verrattuna teollisuuden viennin kasvu oli ennätysmäisessä 21 % kasvussa.

Maakunnan viennin kasvun poikkeuksellisuudelle antaa mittakaavaa se, että se oli yli kolme kertaa suurempi kuin koko maan viennin kasvu.

Maakunnalle tämä on huojentava tieto. Teollisuus on noussut koronasta. Mikäli hyvä syke jatkuu loppuvuoden, vientimme voi tänä vuonna ylittää 1,2 miljardin euron rajan.

Metsä toimi viennin veturina. Puun kysyntä oli hurjaa, sahatavaraa vietiin koko kevään poikkeuksellisen paljon. Myös sahatavaran hinta on noussut ennätyskorkealle. Korona-ajan rakentaminen näkyy myös kiviteollisuudessa, jossa pitkään jatkunut heikko kehitys näyttää nyt kääntyneen.

Kun korona-aika käynnistyi, maakunnan muoviala lähti kovaan kasvuun lääketeollisuuden kysynnän siivittämänä. Nyt näyttää siltä, että tämä kasvu alkoi taittua viime kesänä.

Metalliteollisuudessa viennin piristymisen ei tapahtunut vielä talvella vaan pikemminkin keväällä.

Kasvu teollisuudessa on käynnistynyt hyvin nopeasti ja voimakkaasti. Tämä on johtanut nopeaan muutokseen työmarkkinoilla. Osaajapula on kasvanut erittäin nopeasti ja vaatii nopeaa reagointia.

Jarno Turunen
yhteyspäällikkö

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Vienti Pohjois-Karjalassa	Liikevaihto 1000€		Muutos	
	1.-6.2020	1.-6.2021	1 000 €	%
161 Puun sahaus, höyläys ja kyllästys	55 671	83 627	27 956	50,2
16+310 Puutuote- ja huonekaluteollisuus	68 526	99 603	31 077	45,4
237 Kiven leikkaaminen, muotoilu ja viimeistely	5 299	6 877	1 578	29,8
C Teollisuus	507 903	614 434	106 531	21,0
25 Metallituotteiden valmistus	56 806	67 221	10 415	18,3
24-30+33 Metalliteollisuus	220 639	243 855	23 216	10,5
222 Muovituotteiden valmistus	62 169	65 897	3 728	6,0

EU:n uudet linjaukset vaikuttavat metsien käyttöön

Pohjois-Karjalan talouskasvu perustuu edelleen vahvasti metsiin ja niiden käyttöön. Viimeisen puolen vuoden tunnusluvuissa, metsätalous ja puunkorjuu, puun sahaus, höyläys ja kyllästys sekä metsäbiotalous, näytävät talouden kasvulukuja.

Suurin kasvu on puunsahauksen ja höyläyksen kohdalla. Tässä näkyy puurakentamisen buumi Euroopassa, minkä takia vientiteollisuus vetää hyvin. Kolikon kääntöpuoli maakunnassa on se, ettei kohtuuhintaista puumateriaalia rakentamiseen ole saatavilla ja raaka-ainevalikoima siirtyy entistä vahvemmin betonin suuntaan.

Tulevaisuuden näkyymiin vaikuttavat EU:n linjaukset. Metsiin vaikuttavia asiakirjoja ovat EU:n metsästrategia, EU:n ensimmäinen ilmastolaki ja REDD III.

Metsästrategia 2021 on jäsenmaiden käsittelyssä tänä syksynä. Strategiaan sisältyvät yksityiskohtaiset linjaukset ylittävät komission toimivallan metsäasioissa. Strategiassa mennään liiankin pitkälle metsänhoitoon ja puumarkkinoihin liittyvissä kysymyksissä. Nämä tulee pitää jäsenmaiden päätösvallassa. Metsien taloudellinen ja sosiaalinen merkitys jäävät strategiassa muita tavoitteita pienempään rooliin.

Ilmastolaissa asetetaan EU:n tavoitteeksi ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä. Tämä asettaa hiilinielut, maakunnan kannalta tärkeät metsät, huomion keskipisteeseen. Päästöjen vähentäminen on vahvasti fossiilisiin energialähteisiin nojaille jäsenmaille erittäin vaikeaa, joten hiilineutraaliutta tavoitellaan hiilinieluja vahvistamalla. Tämä tulee vaikuttamaan metsien käyttöön tule-

vaisuudessa ja edellyttää vahvaa edunajamista ilmastokestävän metsätalouden esille tuomiseksi.

RED III on päivitys edelliseen uusiutuvan energian direktiiviin. Voimassa oleva RED II -direktiivi merkitsi kestävyyskriteerien soveltamisalueen laajentumista myös sähkön ja lämmön tuotannossa käytettäviin kiinteisiin energiabiomassoihin. Päivitys sisältää useita biomassan kestävyyskriteereitä koskevia muutosehdotuksia. Turpeen energiakäytöstä luovutaan maakunnassa. Korvaavaksi raaka-aineeksi tulee metsähake, joten tämän direktiivin kestävyyskriteerien merkitys on meillä suuri lähivuosien nuorten metsien hoidossa ja lämpöenergiantuotannossa.

Sari Pitkänen

*metsä- ja ilmastoasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto*

+44,5 puun sahaus
+29,7 metsäbiotalous
+13,0 metsätalous

Kaivainnaisjätteet hyötykäyttöön

Alkusyky toi maakuntaan iloisen uutisen: Outokummussa toimiva GTK Mintec sai 15 miljoonan euron rahoituksen, jolla uudistetaan yksikön toimisto- ja laboratoriotilat. Lisäksi GTK investoi itse noin neljä miljoonaa tutkimuslaitteistojen ja digitalisaatiovalmiuksien kehittämiseen.

Merkittävät panostukset auttavat tekemään GTK Mintecistä maailman johtavan kiertotalouden ja mineraaliprosessin pilotointi- ja tutkimusalustan. Uudistusten kautta voidaan kasvattaa tutkimuskapasiteettia ja tarjota monipuolisia kiertotalouden, akkuminaalien ja vesienhallinnan kestäviä ratkaisuja.

Business Joensuu, Outokummun seudun teollisuus- ja GTK toteuttivat kesällä arvoverkko selvityksen, jonka lähtökohdaksi oli Outokummussa ja Joensuun seudulla oleva osaaminen kaivannais- ja kiertotaloussektorilla. Tavoitteena oli selvittää mitä kasvun haasteita toimialan isoilla yrityksillä on ja kuinka niitä voitaisiin ratkoa siten, että luodaan uutta liiketoimintaa. Selvityksen perusteella GTK:n koetehtaan kehityskokonaisuus herätti laajaa kiinnostusta kansallisesti ja se voisi toimia alustana monenlaisten palveluiden kasaamisessa.

Muodostettava arvoverkko keskittyisi sivukiven ja rikastushiekan hallintaan, jossa keskeisenä teemana toimii älykkäät mallinnus- ja simulointiratkaisut. Kiinnostuneita yrityssektorin toimijoita ovat kolme globaalisti toimivaa

suuryritystä sekä näihin kiinnittyvä pk-yritysten verkosto.

Teema on hyvin ajankohtainen, sillä myös työ- ja elinkeinoministeriö on juuri toteuttanut kansallisen selvityksen sivukiven ja rikastushiekojen hyödyntämisen nykytilasta. Myös tässä selvityksessä tuli ilmi, että kaivannaisjätteiden hyötykäytöllä olisi suuri merkitys alalle ja toimijoilla on myös halua ja kykyä tarttua asiaan.

Nämä hienot avaukset kertovat, että maakunnan kaivannaisalalla on edessään monia mielenkiintoisia kehittämismahdollisuuksia. Liikevaihtolukujen valossa kiven leikkaaminen ja muotoilu kasvoivat vuoden 2020 alku- puoliskoon nähden mukavasti, noin 15 prosenttia. Markkinoilla näyttäisi olevan taas kysyntää maakunnan kivituoille, viennin osalta muutos oli +30 % edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Kaivostoiminnan ja louhinnan liikevaihto puolestaan väheni viidellä prosentilla edellisen vuoden vertailujaksoon nähden. Tähän vaikutti erityisesti Boliden Kylynlahden kaivoksen toimintojen asteittainen alasajo.

+15,3

Maarit Siitonen

*elinkeino- ja innovaatioasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto*

Lentoliikenteessä kaksi päivittäistä vuoroa Joensuun ja Helsingin välillä

Finavian lentoasemien matkustajamäärät ovat kääntyneet heinäkuun jälkeen selvään nousuun. Tuoreimman lentoliikennetilaston mukaan myös Joensuusta lentävien määrä kasvaa koko ajan. Syyskuussa lentoja käytti 1 344 matkustajaa, mikä on 340 enemmän kuin elokuussa. Vielä heinäkuussa matkustajia kirjattiin vain 440.

Kotimaan lentoliikenteessä Joensuun ja Helsingin välillä lentää ensi vuonnakin ruotsalainen Amapola Flyg AB. Yhtiö on ilmoittanut käyttävänsä ostopalvelun option ja näin olleen lentää Joensuuhun ainakin elokuuhun 2022. Yhtiö on saanut hyvää palautetta täsmällisyydestään ja palvelustaan.

Amapolalla on uunituore interline-sopimus SASin kanssa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Joensuusta Helsingin kautta SASin jatkolennoille lennettäessä on mahdollisuus ottaa jatkolen-

not yhdelle lipulle. Myös matkatavarat välittyvät automaattisesti SASin jatkolennoille. Liput on tällöin varattava SASin sivuilta tai matkatoimistojen kautta. Tämä on merkittävä helpotus maakunnasta Eurooppaan ja erityisesti Pohjoismaihin lennettäessä.

Elokuun 2022 jälkeen tavoitteena on löytää markkinaehtoisesti toimiva operaattori. Mikäli koronatilanne vaikuttaa lentojen kysyntään vielä siinä vaiheessa, lentoliikenne järjestetään ostopalveluna.

Joensuusta lennot lähtevät Helsinkiin maanantaista perjantaihin kello 5.30 (5.40) ja 18.30. Helsingistä Joensuuhun pääsee puolestaan kello 17.00 ja 23.40 lähtevillä vuoroilla. Lentohinnat reitillä ovat alkaen 90 euroa suuntaansa. Lentojen varauksia voi tehdä osoitteessa amapola.nu.

Joensuu–Helsinki (lentoaika 1 h 5 min)

- ma–pe klo 5.30 (tai 5.40) ja klo 18.30
- la klo 8.30 ja 13.30
- su klo 9.30 ja 13.30

Helsinki–Joensuu (lentoaika 1 h 5 min)

- ma–pe klo 17.00 ja 23.40
- la klo 12.00
- su klo 8.00, 12.00 ja 23.40

Ulkomaalaiset työntekijät syytä ottaa avosylin vastaan

Emeritusprofessori Seppo Honkapohja

- Syntynyt 1951 Helsingissä
- Käynyt koulunsa Savonlinnassa ja Joensuussa
- Ylioppilastutkinto walesilaisessa United World College of The Atlantic -lukiossa
- Maisteriksi 1972 ja tohtoriksi 1979 Helsingin yliopistossa
- Yrjö Jahnssoonin säätiön tutkimusjohtaja 1975–1986
- Taloustieteen professori Turussa, Helsingissä ja Cambridgessä, akateemiaprofessori sekä vierailevana professori mm. Wienissä, Harvardissa ja Stanfordissa vuosina 1987–2007.
- Suomen Pankin johtokunnan jäsen ja varapuheenjohtaja 2008–2017
- Aalto yliopiston vieraileva professori 2018–2109, vuodesta 2019 eläkkeellä, tekee yhä perustutkimusta Senior Fellow -tutkijana Aalto -yliopistossa
- Pohjois-Karjalan valtuuskunnan puheenjohtaja vuodesta 2013

Vuoden 2008 taantumun jälkeen Suomi on ollut heikko, kiteyttää suomalaisen kansantaloustieteen kansainvälistäjä, professori Seppo Honkapohja. Vahvistumisen keinoiksi Pohjois-Karjalan valtuuskunnan puheenjohtajana Honkapohja nostaa koulutuksen, yrittäjyyden, ulkomaisen työvoiman ja verkostoitumisen.

Sitten vuoden 2008 rahoitusmarkkinakriisin jälkeen Suomen talous elpyi perin hitaasti. Siinä missä kilpailijamaiden vientikysyntä lähti ripeästi kriisin jälkeen kohenemaan, Suomessa valoa tunnelin päässä alkoi kajastaa vuoden 2017 paikkeilla. Vasta vuonna 2018 bruttokansantuote ylitti vuoden 2008 kriisiä edeltäneen tason.

Ja vuodesta 2018 ei sitten ollut kuin pieni askel globaalin koronapandemian puhkeamiseen.

Seppo Honkapohja on makrotaloustieteilijä, mieluisimmaksi aiheekseen hän on nimennyt talousodotusten mallintamisen. Talouden turbulenssissa ekonomistin ajattelu ei ole urautunut, vaan päinvastoin – rationaalisen ja jäykän talusteorian sijasta Honkapohja on kehittänyt aiempaa realistisempaa mallintamista. Se huomioi odotusten, ennusteiden ja reaali-datan yhteyden.

Vaan kurkataanpa ekonomistin kanssa konkreettisesti sitä, miltä suomalaisella ja maakunnallisella pelikentällä näyttää.

Koulutukseen panostettava

- Suomen politiikka ei ole ollut kovinkaan koulutusmyönteistä. Koulutussomme on OECD-maihin verrattuna laskenut. Olemme vertailussa korkeintaan keskitasoa, hieman jopa allekin. Koulutukseen on satsattava, merkitys koko Suomelle tulee sitä kautta olemaan suuri, Honkapohja aloittaa.

Diplomi-insinööri-koulutuksen aloittamiseen Itä-Suomen yliopistossa Hon-

kapohja suhtautuu kannustavasti.

- Pohjois-Karjalan valtuuskunnan historian merkittävin meriitti on toistaiseksi ollut se, kun valtuuskunta tuki voimakkaasti yliopistokoulutuksen aloittamista Joensuussa. Yliopiston saaminen oli megaluokan saavutus.

Syntyvyyden nosto hidaskieppi

Ikääntyminen on koko Suomen haaste. Tilanne on vieläkin akuutimpi muuttotappioalueilla. Sairaus- ja hoivakulut tulevat lisääntymään, ja samaan aikaan tarvitaan lisää tekijöitä hoivatyölle. Pohjois-Karjala ja koko Suomi tarvitsee ulkoista työvoimaa monille toimialoille.

- Puhutaan syntyvyyden lisäämisestä, mutta akuuttia tilannetta ajatellen se juna meni jo. Vaikka syntyvyys nyt lähtisikin nousuun, vaikutuksia pitää odottaa 20 vuotta. Ongelma on käsissä nyt ja pahenee kaiken aikaa. Ratkaisuvaihtoehtoja ovat lyhytaikainen vierastyövoima – esimerkkinä virolaisten työskentely Suomessa ja pysyvämpi maahanmuutto.

Seppo Honkapohja muistuttaa, että ikääntymisongelma on ratkottavana myös mm. Saksassa ja myös muualla Euroopassa. Työvoimavajetta paikkaaville tulijoille on siten monta ottajaa.

- Onnistuminen edellyttää työelämältä, että osaamme suhtautua myönteisesti ulkomaisiin työntekijöihin nuivan kohdella sijasta. Ulkomaiset työntekijät on syytä ottaa avosylin vastaan.

Työperäisen maahanmuuton osalta poliittisten ryhmien kannat tunnustetaan, mutta mitä mieltä on Suomen kansa. Se on asia, joka Seppo Honkapohjan mielestä kannattaa selvittää.

- Itse uskon, että enemmistö suomalaisista ymmärtää, että asialle on pakko tehdä toimenpiteitä, jos haluamme pitää kiinni hyvinvointivaltioistamme.

Sillä, mitä julkisuudessa viestitään ja miten, on iso vaikutus ihmisten asenteisiin. Honkapohja ottaa esimerkiksi Britannian brexit-episodin, joka juuri nyt näyttää yhteyksien perustoimintoja pysäyttävänä työvoimapulana.

- Ihmiset jonottavat bensaa ja joulustakin ehdittiin jo ennustaa kalkkunatonta. No jälkimmäiseen kuulemma ratkaisuna nyt se, että britit ostavat jouluherkkinsä Ranskasta ja Puolasta – siis EU:sta. Kun konservatiivipuolue ajoi kovaa brexitiä, ei puhuttu lainkaan näistä vaihtoehtoista.

Elämme viennistä

Ilman yksityistä yritteliäisyyttä Suomi maakuntineen ei pärjää. Honkapohja muistuttaa, ettei kansantalous puhkea kukkaan pelkästään sillä, että hieromme toistemme hartiat tai pyykkäämme toinen toistemme paidat.

- Suomi on vientivetoinen talous, jolle ulkomaankauppa on suuri osa kansantuotetta. Yritysten ja elinkeinoelämän on itse löydettävä menestyksen alueet. Sekin täytyy muistaa, että menestyksen mahdollisuuksien etsiminen on riskipitoista hommaa.

Honkapohja ei lähde mestaroimaan ja neuvomaan, mistä tarvittavat innovaatiot löytyvät.

- Kilpailu kaikilla sektoreilla on kovaa. Mutta yrittää pitää, hakea uusia alkuja ja jo käytössä olevien innovaatioiden parannuksia. Pitää myös olla realisti. Riskit on hyväksyttävä.

Sirkka-Liisa Aaltonen
Viestintä Ässä Oy

Kuva: Suomen pankki

Pohjois-Karjalan valtuuskunta

Pohjois-Karjalan valtuuskunta on perustettu vuonna 1963. Valtuuskunnan roolina on pyrkiä edistämään Pohjois-Karjalan taloudellista ja henkistä kehitystä. Perustamisessa primus motor oli Helsingin yliopiston Karjalainen osakunta.

Valtuuskunnan tavoitteena on koota valtakunnallisia vaikuttajia, joilla on yhteydet maakuntaan, kaikilta elämänoiltoilta edistämään Pohjois-Karjalan asioita. Yksi ensimmäisiä merkittäviä tavoitteita oli aikoinaan oman korkeakoulun saaminen Pohjois-Karjalaan. Valtuuskunnalla on ollut oma merkittävä rooli mm. Koli Forumin synnyttämisessä.

Valtuuskunnan puheenjohtajana on toiminut vuodesta 2013 Suomen pankin johtokunnan entinen jäsen ja varapuheenjohtaja, professori Seppo Honkapohja. Ennen häntä valtuuskuntaa johti korkeimman hallinto-oikeuden presidentti Pekka Hallberg.

Maarakennusalan osaajiksi joustavasti oppisopimuksella

Sami Hassisella on lähes 20 vuoden kokemus tienhoito-, metsänmuokkaus- ja maarakennusalan töistä ja niistä viimeiset 14 vuotta yrittäjänä. Alan tutkintoa hänellä ei ole, mutta siihen on tulossa muutos. Sami opiskelee yrittäjän oppisopimuksella maarakennusalan ammattitutkintoa.

Miten päädyit yrittäjän oppisopimukseen?

– Minulla oli reilu vuosi sitten Riveriasta maarakennusalan opiskelija työharjoittelussa ja hänen opettajansa **Ossi Pippuri** tuli käymään työmaalla. Siinä juttellessa kerroin, että itselläni ei ole maarakennusalan koulutusta taustalla. Ossi ehdotti, että tule tekemään maarakennusalan ammattitutkinto oppisopimuksella Riveriaan. Siitä idea sitten lähti.

– Olen kertonut yrittäjän oppisopimuksesta monelle tutulle, koska mielestäni tämä on tosi hyvä mahdollisuus opiskella tutkinto. Koulutus ei sotke varsinaista työntekoa vaan teoriaopintoja on sopivasti. Alustavasti olemme jo jutelleet Ossin kanssa jatkokoulutuksesta.

Lisää osaamista työnjohdon tehtäviin

Pasi Niemeläinen opiskelee oppisopimuksella maarakennusalan erikoisammattitutkintoa SKS Infra Oy:lla. Pasilla on takana runsaasti työkokemusta maarakennusosalta myös työnjohdotehtävistä.

– Lähdin mukaan Riverian maarakennusalan Täsmäosaaja-koulutukseen, jonka myötä työllistyin SKS Infra Oy:lle, kertoo Pasi.

Pasi on saanut opinnoista lisää osaamista työnjohdollisiin tehtäviin.

– Mielestäni muun muassa vuorovaikutustaidot ovat parantuneet ja niistä on ollut hyötyä nykyisissä työtehtävissä, kertoo Pasi.

Tällä hetkellä Pasi toimii kaivinkoneenkuljettajien kymppinä ja suunnittelee porukan työtehtäviä yhdessä esimiehensä Seppo Saarelaisen kanssa. Koulutuksen jälkeen Pasilla on tarkoitus jatkaa maarakennuspuolella ja mahdollisesti kouluttautua laaja-alaisempaan työnjohtamiseen oppisopimuksella.

Työnantajan varattava aikaa ohjaukseen

– Meillä on ollut oppisopimusopiskelijointa maarakennuksen lisäksi kiinteistöpalvelupuolelle sekä taloushallinnon tehtäviin, kertoo SKS Infra Oy:n toimitusjohtaja Seppo Saarelainen.

Oppisopimuskoulutus on sopinut hyvin yritykselle, koska samalla se saa koulutettavan henkilön arvokasta työpanosta.

– Itse olen työnantajana erittäin oppisopimusmyönteinen. Työpaikalta se edellyttää sitä, että jää riittävästi aikaa ohjaukseen. Oppisopimuksessa korostuu mielestäni henkilön itseohjautuvuus, toteaa Seppo.

SKS Infran oppisopimusopiskelijat ovat antaneet hyvää palautetta koulutuksen toteutuksesta ja työpaikan ohjauksesta. Kaikki ovat työllistyneet yritykseen.

Kauppa kävi vilkkaana

Pohjois-Karjalan kaupan alan liikevaihto kasvoi vuoden 2021 alkupuoliskolla hyvää vauhtia. Kasvu kertyi 8,5 % eli käytännössä saman verran kuin koko maan tasolla (+8,4 %). Ensimmäisellä vuosineljänneksellä kaupan liikevaihto kasvoi maakunnassa 4,0 % ja toisella neljänneksellä peräti 12,6 %.

+8,5

Kasvulukujen näkyvää piristymistä ei kaupan alalla monista muista aloista poiketen selittänyt vertailuajankohdan koronakuoppa, sillä vuoden 2020 toisen neljänneksen miinus oli kaupan liikevaihdossa pieni, vain 0,7 %.

Alan kehitys maakunnassa heijastelee muutoksia koko maan tasolla. Valtakunnallisesti erityisen hyvässä vedossa alkuvuonna oli edellisestä vuodesta selvästi elpynyt moottoriajoneuvojen kauppa sekä joidenkin vapaa-ajan viettoon liittyvien välineiden kuten urheiluvälineiden ja veneiden kauppa. Rautatavarakauppa kasvoi edelleen, joskaan ei enää edellisen kevään nikkarointiboomin tahtia. Vuonna 2020 romahtanut vaatteiden ja jalkineiden kauppa kääntyi sekini nyt kasvuun.

Alan kasvua selitti mm. kuluttajien luottamuksen kasvu ja koronan myötä patoutuneen ostovoiman purkautuminen, joskaan Itä-Suomessa kuluttajien luottamuksen vahvistuminen ei ollut niin selkeää kuin koko maan tasolla.

Liike-elämän palveluissa pientä kasvua

Liike-elämän palveluihin kuuluvat mm. tieteellinen tutkimus ja kehittäminen sekä erilaiset palvelukeskustoiminnan kaltaiset hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle. Pitkällä aikavälillä varsin vakaasti kehittyneen toimialaryhmän yhteenlaskettu liikevaihto kasvoi tällä kertaa vain niukasti, 1,1 %. Kehitys oli nousujohteista ja toinen vuosineljännes (+8,7 %) selvästi ensimmäistä (-6,2 %) parempi, joskin liike-elämän palvelut kuului niihin aloihin, jossa prosenttilukujen muutosten taustalla oli osaltaan korona-ajan poikkeuksellisuus ja talouden lamaantuminen.

+1,1

Kiinteistöalalla paluuta normaaliin

Kiinteistöjen kaupan, välityksen ja isännöinnin kattavan toimialan liikevaihto kasvoi koronavuoden pienoisen notkahduksen jälkeen 3,9 % eli jotakuinkin

+3,9

samaa tahtia kuin esimerkiksi vuoden 2019 alkupuoliskolla. Kasvu ei myöskään poikennut koko maan tasolla tapahtuneesta (+4,1 %). Alaan vaikuttava asuntokauppa onkin pandemia-ajan alkunotkahduksen jälkeen käynyt poikkeuksellisen vilkkaana.

Elintarvikeala hieman pakkasella

Pohjois-Karjalan elintarviketeollisuudessa liikevaihto laski 0,5 %. Elintarviketeollisuus kuului aloihin, joilla ensimmäisen neljänneksen miinus (-6,0 %) vaihtui toisella neljänneksellä plus-saksi (+5,2 %).

-0,5

Rakentaminen jälleen iskussa

Rakentamisen liikevaihdon pitkään jatkunut kasvu Pohjois-Karjalassa kääntyi laskuksi vuonna 2019, mutta koronavuonna 2020 rakentaminen kuului niihin harvalukuisiin aloihin, joilla liikevaihdon muutos ei mennyt pakkasen puolelle, vaikka kasvuluvut pieniksi jäivätkin. Vuoden 2021 kuluessa on toteutettu useita sekä julkisia että yksityisiä rakennus- ja remonttiurakoita ja mökkibuumi on osaltaan piristännyt asuinrakentamista.

+9,4

Koronapandemia ei siis vienyt rakentajilta uskoa, vaan vuoden alkupuoliskolla nähtiin jälleen varsin kovia kasvulukuja, vuosipuoliskon liikevaihdon kasvuluvuksi kirjautui 9,4 %. Myös alan henkilöstömäärä kasvoi.

Vaikka kasvun taustalla on osin kustannustason nousu, rakentamisen kehitys Pohjois-Karjalassa poikkesi oleellisesti valtakunnallisesta, sillä koko maan tasolla alan liikevaihdon kasvu jäi 1,0 %:iin. Maakunnan sisällä rakentamisen liikevaihto kasvoi erityisesti Joensuun seudulla (+10,0 %), mutta kasvua tapahtui myös Keski-Karjalassa (+6,7 %) ja Pielisen Karjalassa (+2,3 %).

Kimmo Niiranen
maakunta-asiamies
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Matkailun näkymät kirkastumassa

Pohjois-Karjalan matkailun näkymät ovat hyvät. Maakunta on pitkään panostanut luontomatkailuun, ja korona-aikana ihmiset ovat oppineet viettämään vapaa-aikaa lähiluonnossa ja kotimaassa.

Heinäkuun ennätyshelteet tosin vähensivät luonnossa liikkumista.

Kolille ovat löytäneet myös pariskunnat. Itse huomasin, että hotelli oli lokakuuisena tiistaina täynnä, vaikka voisi kuvitella eletävän rauhallisempaa sesonkia.

Ulkomaisten vieraiden osalta toipuminen on hitaampaa ja käynnistyy ensin Keski-Euroopasta. Ensi vuonna ampumahiihdon maailmancupin tapahtumia on peräti kaksi Kontiolahdella, kun maailman parhaat ampumahiihtäjät saapuvat olympialaisten jälkeen maaliskuussa ja uudelleen loppuvuodesta kauden avaustapahtumaan.

Maakunnalle tärkeiden venäläisten matkailijoiden paluu odottaa rajan avautumista. Uusia matkailutuotteita on vireillä, rajan yli kulkevasta retrojunasta voi tulla vielä menestystuote.

Tuotteistus esimerkiksi ruoan, saunan, hyvinvoinnin, ostosten ja tapahtumien ympärille voivat luoda uusia kasvumahdollisuuksia maakunnan matkailulle.

Majoitus- ja ravitsemusala näyttää toipuvan hyvää vauhtia koronasta. Ravintoloille koronarajoitukset ovat olleet myrkyä, mutta nyt asiakkaat ovat palaa-massa. Kokoukset, ryhmät ja pikkujoulut ovat tulleet takaisin ohjelmaan.

Korona-aikana alalta siirtyi pois moni työntekijä. Nyt kun rajoitukset on purettu, alaa ravistelee työvoimapula. Esimerkiksi kokkeja on vaikea saada.

Jarno Turunen
yhteyspäällikkö

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Tutustu VisitKarelian
vastuullisuussivustoon

Vastuullisuuden polku on myös kasvun polku

Suomesta ollaan rakentamassa Visit Finlandin ja matkailun alueorganisaatioiden johdolla kestävän matkailun kärkimaa-ta. Myös Pohjois-Karjalassa tavoitteet ovat korkealla ja kestävän matkailukohteen luominen on yksi maakunnan matkailun neljästä strategisesta kasvupolusta. Markkinat edellyttävät näkyviä toimia tällä saralla, ja meillä on hyvät lähtökohdat luoda vastuullisuudesta maakunnan matkailun kilpailuetu-tekijä sekä merkittävä osa alueen matkailubrändiä.

Pohjoiskarjalaiset matkailuyritykset eivät ole vastuullisuuden polulla yksin. Julkaisimme syyskuun lopussa ammattilais-sivustollamme VisitKarelian ohjeistuksen vastuullisuustyöhön ja vastuullisuusteosta viestimiseen. Sivustolla käydään läpi kestävän kehityksen pääteemat Pohjois-Karjalan matkailu-sa ja annetaan valmiita käytännön työkaluja ja toimintamal-leja vastuullisuusviestintään sekä yrityksen vastuullisuuden kehittämiseen.

Positiivista alueellamme on se, että yritykset tekevät arjen vastuullisuustekoja ahkerasti jo nyt. Moni yritys ymmärtää myös sen, että vastuullisesti toimimalla voi saavuttaa kus-tannussäästöjä esimerkiksi energia-, vesi- ja jätekustannus-ten osalta.

Yrityksen valintojen ja arvojen dokumentointi sekä viestinnän kautta näkyväksi tekeminen on askel, jonka myötä vastuul-lisuus muuttuu kilpailueduksi ja kasvutekijäksi sekä kotimai-silla että kansainvälisillä markkinoilla. Kohteen tai yrityksen vastuullisuudesta kertova viestintä vaikuttaa ostopäätökseen

usein edullisesti etenkin silloin, kun matkailija tekee valintaa eri vaihtoehtojen välillä.

Ammattilaisivustomme tarjoaa tietoa myös Visit Finlandin Sustainable Travel Finland -ohjelmasta. Maakuntamme mat-kailuyrityksistä jo kahdeksan on suorittanut STF-merkin ja li-sää STF-merkkejä on luvassa viimeistään ensi vuonna. Olem-me tällä hetkellä valtakunnallisessa vertailussa kolmanneksi aktiivisin matkailualue merkkien määrällä mitattuna. Tästä saavutuksesta kiitän kasvuhaluista yrittäjiä ja alueemme ke-hitysyhtiöitä, jotka ovat tukena vastuullisuustyön dokumen-toinnissa ja sertifiointissa.

VisitKarelian rooli on ennen kaikkea tukea ja palkita näky-vyydellä niitä matkailutoimijoita, jotka panostavat vastuulli-suuteen ja kestävään kehitykseen. Matkailijoiden suuntaan tehtävämme on tuottaa tietoa vastuullisesti tuotetuista mat-kailupalveluista ja vastuullisuusteosta matkailun eri osa-alu-eilla.

Vastuullisuuden merkitys säästöjen, kaupan ja kasvun mah-dollistajana ei näytä tulevaisuudessakaan vähenemisen merkkejä, joten pidetään hyvä vauhti päällä ja jatketaan yhteistä polkua eteenpäin.

Anne Kokkonen
markkinointikoordinaattori
VisitKarelia

Luovat alat seurasi maakunnan talouden kasvutrendiä

Työ- ja elinkeinoministeriön määritelmän mukaisen luovien alojen liikevaihto kasvoi vuoden 2021 ensimmäisellä puoliskolla kahdeksan prosenttia. Toimialan liikevaihto laski vielä vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 17,7 %, mutta toisella neljänneksellä liikevaihto kasvoi 52,2 % vuodentakaisesta eli ajanjaksosta, jolloin korona käytännössä pysäytti monien luovien alojen yritysten toiminnan.

+19,9

Toimialaan kuuluvat esittävät taiteet ja niitä palveleva toiminta, taiteellinen luominen, kirjojen, äänitteiden ja musiikin kustantaminen, elokuvien, videoiden ja tv-ohjelmien tuotanto ja jälkituotanto, teollinen ja graafinen muotoilu, mainostoimistot sekä sisustussuunnittelu.

Pohjois-Karjalassa luoviin aloihin lasketaan mukaan edellisten lisäksi myös ohjelmatoimistot ja manageripalvelut, ohjelmistojen suunnittelu ja valmistus sekä atk-laitteisto ja ohjelmistokonsultointi. Tämän laajemman toimialaryhmän liikevaihto kasvoi vuoden 2021 alkupuoliskolla 19,9 %. Kasvu voimistui vuoden edetessä - ensimmäisen neljänneksen 14,6 %:n kasvusta toisen neljänneksen 26,8 %:iin vuodentakaisesta.

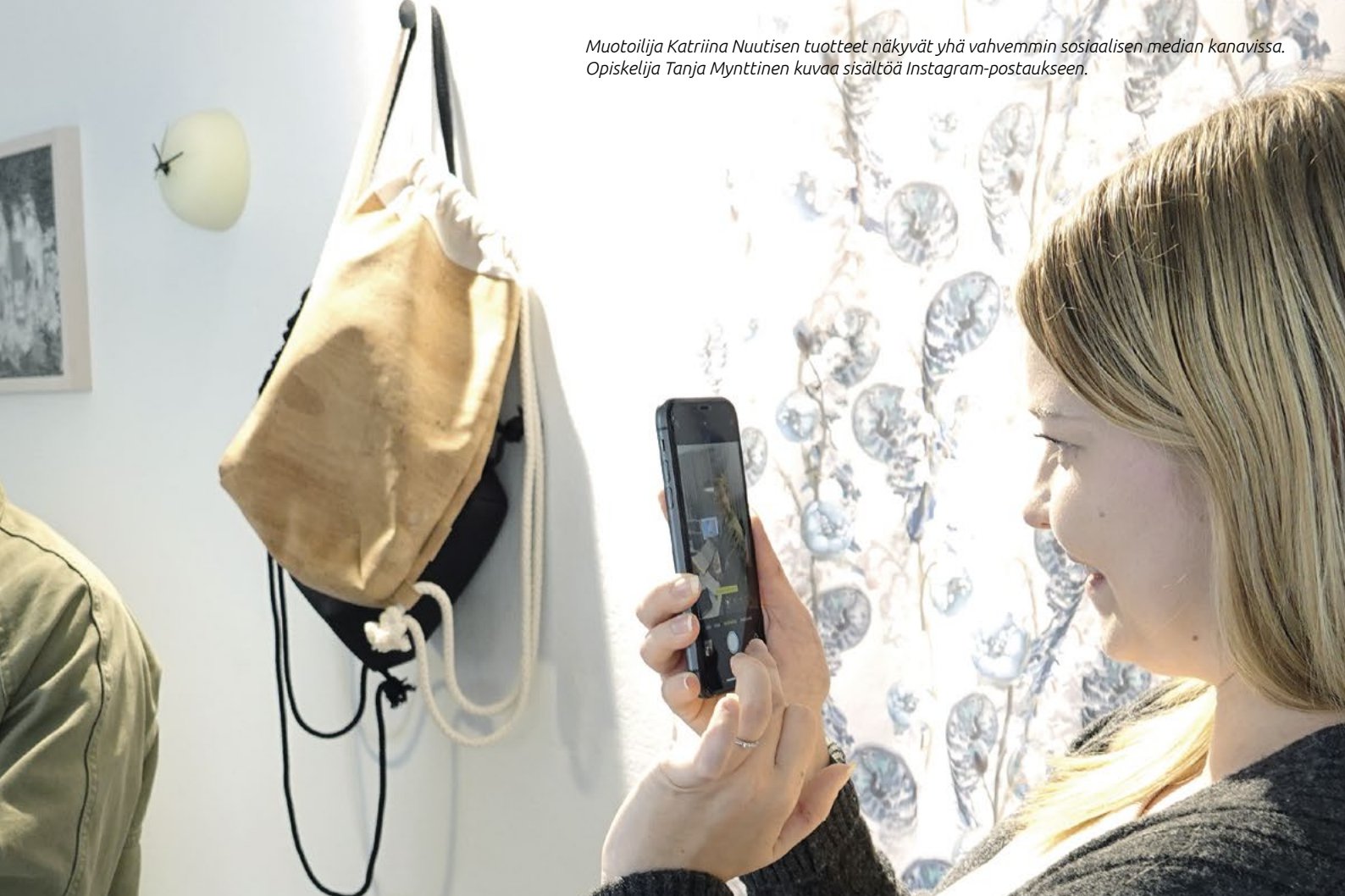
Luovien alojen liikevaihdon kasvuluvut ovat iloinen uutinen viime vuoden toimintarajoitusten ja vaikeuksien jälkeen. Tapahtumapuoli elpyy ja voimme nauttia taas maakuntamme toimijoiden, kuten Kerubin ja uudistuneen Kimmelin tarjoamasta laajasta kattauksesta erilaisia tapahtumia. AV-puolen toiminta on jälleen aktiivista ja maakunnassa on meneillään ja suunnitteilla useampia uusia kuvauksia.

Myös muotoilupuoella tapahtuu, oletko jo tutustunut maakuntamme kansainvälisesti palkitun muotoilijan Katriina Nuutisen uuteen kestäviä arvoja kunnioittavaan vegaanisesta korkkinahkasta valmistettuun laukku-, asuste- ja toimistotarvikemallistoon?

Tiina Moisala
aluekehitysasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Muotoilija Katriina Nuutinen

- Syntynyt Helsingissä 1983, kasvanut Kontiolahden Lehmossa
- Valmistunut Aalto yliopiston Taideteollisesta korkeakoulusta vuonna 2011
- Perusti Muotoilustudio Katriina Nuutisen vuonna 2010. Yritys tuottaa omia tuotteita ja tarjoaa muotoilupalveluita
- Tunnetuimpia Nuutisen suunnittelempia tuotteita ovat riippuvälisin Candeo-kirkasvalo (Fennia Prize -kunniamaininta) sekä Tukholman messuilla vuonna 2009 messujen kauneimmaksi esineeksi valittu lasinen Hely-koruvalaisin.

Korkkinahkainen reppu on muotoilijan kannanotto

Joensuun Tulliportinkatua ei enää entisekseen tunnista, ammattikoulun rakennuksia lanataan maan tasalle. Harmaahapsinen Valinta Voutilaisen talo uhmaa purkutrendiä. Se oli kadun varressa jo ennen kampusta. Voutilaisen valikoimissa ei ole enää maitoa, mutta luovuutta löytyy. Myymälästä on tullut Woutila – taiteen, viihteen ja tieteen tekijöiden yhteinen työtila.

Yksi heistä on kansainvälisesti palkittu muotoilija **Katriina Nuutinen**. Lasi- ja valaisinmuotoilusta kannuksensa hankkinut Nuutinen lanseerasi syykuussa uuden Thinkers & Makers -brändin, jonka alla ovat korkkinahkasta valmistetut laukut, reppu, asusteet ja toimistotarvikkeet.

Nuutinen kuvailee korkin käyttöä ympäristökannanotoksi.

- Korkkinahkalla on huomattavasti pienempi hiilijalanjälki kuin muovipohjaisilla materiaaleilla eikä eläinten ole tarvinnut kärsiä. Kulutuskestävyydeltään se asettuu parkitun nahkan ja puuvillakankaan väliin.

Korkinkeruu ei vahingoita korkkitammea, koska tilalle kasvaa uusi korkkikerros. Ja keräämisen jälkeen puu on 3–5-kertaisesti tehokkaampi hiilinielu, Nuutinen kertoo.

Materiaalin keräys ja tuotteiden valmistus tapahtuu Portugalissa. Suunnittelu ja tuotteiden toimitus sijoittuu Tulliportinkadulle. Kauppa käy verkossa.

Nuutisen mukaan kasvava ympäristötietoisuus, ilmasto- ja koronapandemia näkyvät selvästi tuoteperheeseen kohdistuneessa kiinnostuksessa.

- Itse ajattelin ennakkoon, että tuotteet vetoavat kolmekymmppisiin koulutettuihin naisiin. Melkoinen yllätys on ollut, että somessa meitä etsivät paljon nuoremmat, jopa 17-vuotiaat. Ja naisia ja miehiä on yhtä paljon.

Asiakaskunta on myös tiedostavaa.

- Nyt puhutaan niin isosta trendistä, että väärinkäytöksiä tapahtuu varmasti. Momen valmistajan kohdalla voidaan puhua

viherpesusta. Yrityksillä pitääkin olla tarjolla oikeaa tutkimustietoa, koska asiakaskunta ottaa kyllä selvää ja huomaa vilun.

Nuoren kohderyhmän tavoittaa tieteenkin verkossa. Asiakkaat päätyvät verkkokauppaan usein somen kautta. Nuutinen sanookin, että viestinnän ja tekstisisältöjen merkitys on todella tärkeä. Niistä vastaa **Anne-Mari Kankaisto**. Lisätehoja markkinointiin on tuonut ammattikorkeakouluopiskelija **Tanja Mynttinen**, joka hallitsee Google-mainonnan ja Instagram-postaukset.

Nuutisen suunnittelemat valaisimet ja kodin käyttöesineet edustavat ajatonta skandinaavista muotokieltä. Ne kestävät sekä käyttöä että katsetta. Korkkikankaisten tuotteiden kohdalla myös ekologinen kestävyys voidaan laskea mukaan.

- Punnitsen jokaisen uuden tuotteen todella tarkasti. Tarkoituksena on, että ne ovat käyttöä varten.

Pieniä ja suuria kehitysaskelia Kolin alueella

– Taustalla tehdään valtavasti yhteistyötä

Kolilta on voitu kertoa usean vuoden ajan kasvaneista kävijämääristä. Vierailijoiden määrät ovat lisääntyneet lähes yhtäjaksoisesti vuodesta 2010. Kolin alue pohjaa matkailunsa luontoon, jonka tunnetuimpina elementteinä ovat maisemat ja muut upeat luontokohteet. Nämä eivät juurikaan vuosien saatossa muutu, mutta näiden rinnalla tehdään valtavasti työtä matkailualueen kehittämiseksi ja matkailijamäärien kasvattamiseksi.

Tätä työtä tehdään paikallisesti, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti useiden toimijoiden toimesta. Uurastus jää usein näkyväksi – kokoankin oheen esimerkein mitä kaikkea tähän työhön liittyy.

Kolin matkailun visio 2050 hyväksyttiin tämän vuoden alussa, jolloin suuri yhteistyöprojekti saatiin päätökseen. Vision tekemiseen osallistuivat muun muassa osa Lieksan ja Juuan päättäjistä, kylien asukkaat, alueen rittäjät, maakuntaliitto, museovirasto ja Pohjois-Karjalan luonnonsuojelupiiri. Visio tulee ohjaamaan alueen kehittämistä pitkällä aikavälillä. Tavoitteena on Kolin matkailuvolyymien kymmenkertaistaminen nykyisestä vuoteen 2050 mennessä ja sen myötä vaikutusalueen merkittävä kehittyminen.

Kolin alue on kiinnostanut kasvun myötä investoijia. Vaikka kävijämäärät ovat kasvaneet niin majoitusten määrä ei ole noussut

samassa suhteessa, mikä tarkoittaa huomattavasti vähäisempää matkailutuloa alueelle kuin olisi ollut saatavilla. Harmitavan usein investoinnit ovat kaatuneet maankäytön ongelmiin, mutta nyt tätäkin kehityksen pullonkaulaa ollaan purkamassa. Kaavoituksella voidaan maankäytön ristiriitoja purkaa ja rakentaa aluetta kestävästi. Lieksan kaupunki ja Juuan kunta ovat yhteistyössä valmistelleet Kolin vaikutusalueen strategisen yleiskaavan 2040+ ja se on tullut nähtäville. Tarkempi kaava, Koli-Ahmoavaara osayleiskaava 2040+, on tulossa myös nähtäville tämän vuoden aikana.

Kolin alueelle on tämän vuoden aikana tehty investointeja muun muassa yksittäisiin mökkeihin, AuroraHutteihin, uuteen caravanparkkiin ja uusi ravintola on valmistumassa jouluksi Loma-Kolille. Muitakin investointeja on tulossa, ja toivottavasti juuri ne pienentävät kävijä- ja majoittujamäärien välistä epäsuhdetta.

Luontomatkailun yhtenä kulmakivenä ovat laadukkaat ja monipuoliset reitit. Kansallispuistossa uusittiin opasteet vuonna 2019 ja tänä vuonna on parannettu polkujen lähtöpaikkojen parkkipaikkoja sekä laajennettu tärkeitä sataman ja kylän parkkipaikkoja. Luontokeskus Ukkoa on lisäksi uudistettu. Kansallispuiston ulkopuolella latuverkostossa ovat tekeillä reittitoimitukset, minkä avulla voidaan kehittää murtomaahiihtoa

ja muita polkujen käyttömuotoja aikaisempaa enemmän. Valaistun ladun opasteet vaihdettiin tänä syksynä. Viime talvena otimme käyttöön ensimmäiset varsinaiset talvipyöräilyreitit.

Matkailualueen myynnin ja markkinoinnin tulee myös olla yhteydessä muuhun kehittämiseen ja sen pitää olla ajanmukaista. Kolin matkailuyhdistys ry on päättänyt siirtää koko toimintansa Kolin matkailu Oy:öön. Tavoitteena on, että paremmin resursoitu yhtiö ottaa suuremman vastuun alueen matkailun myynnistä ja markkinoinnista sekä kehittämisestä. Näitä tavoitteita tukee muun muassa matkanjärjestäjäoikeuksien hankinta yhtiölle syksyllä 2021. Otamme myös isoja askeleita digitaalisessa myynnissä ja markkinoinnissa.

Kehitys on ollut kuluneen vuoden aikana pelkästään hyvää. Erityisesti olen ollut kiitollinen valtavasta tausta- ja yhteistyöstä sekä siitä, miten paljon niin paikallisesti kuin maakunnallisesti alueen matkailun kehittämiseen on sitouduttu. Paljon jäi tässäkin kirjoituksessa mainitsematta. Onnistumme varmasti, ja nyt odottelenkin jo seuraavia kehitysaskelaita ja niiden tuomia investointeja.

Veli Lyytikäinen
Toimitusjohtaja
Kolin matkailu Oy

Pohjois-Karjala kasvaa kestävästi ja sopeutuu älykkäästi

Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma vuosille 2022–2025 eli POKAT 2025 päätetään maakuntavaltuustossa joulukuussa. Nyt se on lausuntokierroksella. Maakuntaohjelma on lakisääteinen asiakirja, jossa päätetään lähivuosien alueen kehittämisen linjaukset.

POKAT 2025 on toteuttajiensa näköinen

Aluekehittämiselle luonteenomaista on laaja-alaisuus ja monitasoisuus. Siksi POKAT 2025:n teemoiksi on valittu elinvoiman kasvu, koulutus, hyvinvointi, ilmastokestävyys ja saavutettavuus. Teemojen tavoitteita ja kehittämisen kohteita on pohdittu lähes sadassa erilaisessa tilaisuudessa kuluneen vuoden aikana.

Visiona on kasvaa kestävästi ja sopeutua älykkäästi erityisesti erikoistumalla maakunnan vahuuksiin tuotannossa, toimimalla ilmastovii-saasti luonnon suhteen ja vahvistamalla kaikkien ihmisten mahdollisuuksia aktiiviseen osallistumiseen.

Maakuntaohjelmasta on haluttu saada toteuttajiensa näköinen. Hienot tavoitteet eivät toteudu ilman eri tahojen yhteistyötä. Yhteistyön rakentamisessa kannattaa olla aktiivinen. Toiminnan luonnetta kuvaavat myös avoimuus ja kansainvälisyys.

Rahoitus tulee pääasiassa EU:sta

Maakuntaohjelmalla ei ole omaa budjettia, vaan sen toimia toteutetaan erilaisten, pääosin EU-osarahoitteisten ohjelmien kautta. Niistä suurin ja merkittävin on EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma Uudistuva ja Osaava Suomi 2021–2027.

Pitkään ja hartaasti, välillä räiskyvästikin valmisteltu rahanjako Suomen eri maakunnille saatiin lopulta päätettyä syyskuussa. Pohjois-Karjalan EU- ja valtion rahoituksen osuus seuraavan seitsemän vuoden aikana on noin 214 miljoonaa euroa. Rahoituksella tuetaan yrityksiä, TKI-toimintaa, pienimuotoisia investointeja sekä työllisyyden, osaamisen ja osallisuuden parantamisen toimia.

Ohjelma käynnistyy 1. marraskuuta.

JTF mukaan uutena rahastona

Uudella ohjelmakaudella puhutaan alue- ja rakennepolitiikan ohjelmasta, koska jo ennestään tuttujen aluekehitysrahaston (EAKR) ja sosiaalirahaston (ESR) lisäksi kokonaisuuteen on tullut mukaan oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF= Just Transition Fund). Sen osuus ohjelman rahoituksesta on noin kolmannes.

JTF ei ole rakennerahasto, vaan EU:n ilmastopolitiikkaan liittyvä kerta-luonteinen aluerahasto, jonka tarkoituksena on Suomessa kompensoida turpeen energiapolitosta luopumisesta aiheutuvia sosio-ekonomisia haittoja.

Eira Varis
aluekehityspäällikkö
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Pohjois-Karjalassa maan parhaimmat odotukset suhdanteista

Pk-yritysten näkymät ovat parantuneet selkeästi poikkeuksellisen pandemia-ajan jälkeen, ja suhdanneodotukset ovat nousseet voimakkaasti. Talouden odotetaan kasvavan kuluva ja ensi vuoden aikana selvästi.

Syksyn Pk-yritysbarometrissa koko maan parhaat odotukset suhdanteista olivat Pohjois-Karjalassa ja pääkaupunkiseudulla. Pohjois-Karjalassa näkymät parantuivat Pohjois-Pohjanmaan ohella eniten puolen vuoden takaisesta. Talouden tila on selvästi parantunut ja odotukset ovat vahvasti positiiviset. Odotuksiin liittyy toki edelleen epävarmuutta siitä, miten pandemiatilanne kehittyy.

Pohjois-Karjalassa pk-yrittäjien yleiset suhdanne näkymät ovat selkeästi positiivisemmat kuin lähialueiden ja koko Suomen pk-yrittäjien vastaavat. Varsinkin liikevaihdon ja innovaatioiden sekä kehityksen positiiviseen kehitykseen uskotaan naapurikuntia enemmän.

Pk-yritykset huolehtivat henkilöstöstä ja sinnittelevät heikon taloustilanteen yli pitämällä kiinni henkilöstöstään. Tämä sama kehitys on nähty myös pandemian aikana. Tämän seurauksena suhdanneodotusten paraneminen ei välittömästi näy yhtä suurena muutoksena henkilöstön määrään kohdistuvissa odotuksissa. Tulos on kuitenkin selvästi positiivisempi kuin keväällä. Edelleen suuri enemmistö eli reilu 70 prosenttia pk-yrityksistä aikoo säilyttää nykyisen työntekijämääränsä.

Odotukset liikevaihdon kehityksestä vastaavat pitkälti yleisiä suhdanneodotuksia: pk-yritykset odot-

tavat liikevaihdon kehittyvän positiivisesti, ja odotukset liikevaihdon kasvulle ovat nousseet siten, että Pohjois-Karjalassa odotukset liikevaihdon kehityksestä saa saldoluvin 38, kun vuosi sitten saldoluuku oli 0. Kannattavuusodotukset ovat liikevaihto-odotusten tapaan parantuneet selvästi. Ne ovat lähestymässä ennen pandemiaa ollutta tasoa. Odotukset jäävät kuitenkin alle pitkän aikavälin keskiarvon, mikä kiellii epävarmuudesta tulevasta. Vakavaraisuuden vahvistumista odottaa selvästi aiempaa useampi pk-yritys.

Väistyvä pandemia ei ole tukahduttanut yritysten kasvuhaluja, mutta pidemmällä aikavälillä huolta kuitenkin herättää lievä trendinomaisen alenema voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten määrässä. Yritykset hakevat kasvua ja menestystä useasta lähteestä. Hieman yli neljännes yrityksistä on ottanut käyttöön uutta teknologiaa. Eniten uutta teknologiaa ovat ottaneet käyttöön kaupan ja palveluiden toimialoilla toimivat yritykset. Lähes puolet yrityksistä on kouluttanut henkilöstöään. Nopeasti kehittyvässä maailmassa osaava henkilöstö on avainasemassa yritysten menestyksen kannalta.

Kansainvälisyys on usealle pk-yritykselle avain menestykseen. Yhä useammalle yritykselle se on myös välttämätön väylä selviytymiselle.

Merja Blomberg
toimitusjohtaja
Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry

Asuntorahoituksen kysyntä ennätysvilkasta

Koronapandemia toi hetkellisen notkahduksen asuntolainojen kysyntään maaliskuussa 2020 Pohjois-Karjalan Osuuspankissa. Tilanne normalisoitui kuitenkin nopeasti ja koko vuonna 2020 asuntolainahankkeiden määrä oli lähes identtinen vuoteen 2019 verrattuna.

- Tämä vuosi on sitten ollut kokonaan oma lukunsa asuntorahoituksessa ja lainakysyntä on ollut ennätysvilkasta. Vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana asuntolainahankkeita on käsitelty kymmenen prosenttia enemmän kuin kolmena edellisellä vuonna vastaavalla ajanjaksolla ja asuntolainoja on myönnetty 28 prosenttia enemmän kuin vertailukaudella edellisellä vuonna, kertoo pankinjohtaja **Simo Penttinen**.

Huhtikuu oli koko pankin historian ennätys, kun asuntolainoja myönnettiin kaikkiaan yli 20 miljoonaa euroa. Eniten asuntolainoja hakevat 25–44-vuotiaat.

- Mielenkiintoinen huomio on alle 25-vuotiaiden tekemien lainahakemusten määrän selkeä kasvu vuonna 2021, joskin 18–24-vuotiaat edustavat edelleen melko pientä osaa saapuvista lainahakemuksista.

Myös koko Pohjois-Karjalassa asuntokauppaa on tehty kuluneena vuonna enemmän kuin vuosina 2019 ja 2020. Asuntojen myyntiajat ovat lyhentyneet niin kerros- ja rivitaloasuntojen kuin omakotitalojenkin osalta. Maakunnan asuntokauppa on keskittynyt Joensuuhun, jossa tehdään jo 70 % kaikista asuntokaupoista.

Penttisen mukaan keskimääräiset lainamäärät ovat kasvaneet vuosittain.

- Vuonna 2019 Pohjois-Karjalan Osuuspankista otettu asuntolaina oli keskimäärin 106 000 euroa, viime vuonna 120 000 euroa ja tänä vuonna 130 000 euroa.

Korona näkyi viime vuonna vapaa-ajan asuntojen vilkastuneena kysyntänä. Niiden ostoon osuuspankki myönsi lainaa lähes kaksi kertaa normaaliin verrattuna.

- Tänä vuonna rahoituskysyntä on taasoittunut, ja sama trendi näkyy myös vapaa-ajan asuntojen kaupassa koko maakunnassa, Penttinen kertoo.

Vapaa-ajan asuntojen myyntiajat ovat pidentyneet, mutta hintataso ei ole merkittävästi muuttunut viimeisen viiden vuoden aikana. Vapaa-ajan asuntoon lainaa hakevat eniten 25–54-vuotiaat.

- Korona-ajan kasvu hakemuserässä koskee kaikkia ikäluokkia, eikä mikään yksittäinen ikäluokka nouse erityisesti esiin.

Vuonna 2021 maakunnassa on tehty hieman yli 1 000 asuntokauppaa, joista kerrostaloasuntojen osuus on ollut noin 400 ja rivitaloasuntojen ja omakotitalojen kauppamäärät ovat molemmissa noin 300.

- Toteutuneissa kaupoissa kerrostaloasuntojen hinnat ovat hieman laskeneet, mutta rivitaloasuntojen ja omakotitalojen hinnat hieman nousseet. Huonokuntoiset ja syrjäiset kohteet jäävät usein myymättä, Penttinen toteaa.

Valovoimaisempi Pohjois-Karjala johtavaksi digimaakunnaksi

Pohjois-Karjalan kauppakamarin keskeiset teemat vuodelle 2022 ovat osaavan työvoiman saatavuus, digitaalisuus, vihersiirtymä ja älyn tuominen palveluihin sekä tuotteisiin. Uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja malleja tuodaan esille jäsenistölle edellä mainittujen teemojen lisäksi mm. hyvinvointialueuudistuksen myötä avautuvien mahdollisuuksien osalta.

Maakunnan yritykset ovat nousemassa vauhdilla koronapotkahduksesta. Pula osaavasta työvoimasta on noussut kasvun ja kehityksen pullonkaulaksi. Yksi keskeinen ratkaisu on työperäisessä maahanmuutossa onnistuminen. Yritysten valmiuksia rekrytoida ulkomaalaisia osaajia on nopeasti kehitettävä yhdessä koulutusorganisaatioiden kanssa.

Tarvitaan perinteisiä veto- ja pitovoimia asioita, mutta vieläkin tärkeämpi on valovoima. Olen huomannut, että pohjoiskarjalaiset pitävät hyvin kynttilää vakan alla, vaikka kirkas valovoima löytyisi juuri sieltä –kertomalla avoimesti kovasta osaamisesta ja kunnianhimmosta, joita yrityksistä täällä löytyy yllin kyllin. Myös kotimaista työvoimareserviä on saatava hyödynnettyä paremmin.

Digitaalisuus tulee kaikkialle. Tulevaisuuden verkossa tiedonsiirto on reaaliaikaista, mitään viiveitä ei ole. Tehokkaat 6G-verkot ovat jo koekäytössä Suomessa. Yrityksien liiketoimintamallien uudistaminen ja aktiivisesti kehitysverkostoissa mukana olo on välttämätöntä olipa digitalisaatiosta mitä mieltä tahansa. Digisiirtymä ja vihersiirtymä kulkevat käsikädessä toisiaan tukien.

On tärkeä ottaa digitaalisuudessa suuri harppaus ja tehdä Pohjois-Karjalasta konkreettisesti Euroopan innovatiivisin digitoimintaympäristö. Tämä vaatii, että joka ko-

titaloudelle annettaisiin oma verkkolaite. Pitkien matkojen maakunnassa esimerkiksi palvelut ja lehdet olisivat reaaliajassa kaikilla tasa-arvoisesti. Tehokkaiden tietoverkkojen on oltava saatavilla kaikille. Käyttöjärjestelmän tulisi olla yksinkertaistettu ja käyttäjäystävällinen.

Uskon, että laitteiden hankkiminen saataisiin tehtyä edullisesti kumppanuudessa laitetoimittajien kanssa, ehkä jopa julkisin varoin tuettuna. Palvelu- ja jakelukustannukset pienensivät huomattavasti. Yksi osa palvelualustatoimintaa ja sen kehittämistä voisi olla soten uudistuvat palvelut. Digitaalisten palveluiden laajaan käyttöönottoon tarvittaisiin leveämmät hartiat ja laaja yritysten sekä kuntien yhteistoiminta. Uusille urille lähtö vaatisi rohkeutta ja koko maakunnan saumatonta yhteistä tahtoa.

Kauppakamari auttaa yrityksiä pääsemään uusille urille. Eri aihepiirien parhaimpiin kuuluvat osaajat tuodaan asioista kertomaan ja jäseniä opastamaan. Kauppakamari järjestää Uusille urille -seminaareja digitaalisuudesta, vihersiirtymästä ja älyn tuomisesta tuotteisiin ja palveluihin. Kauppakamarin näkökulma on aina yrityslähtöinen.

Ensimmäinen Uusille urille tilaisuus järjestetään 17.11. Tilaisuuden tavoitteena on herättää yrityksiä ymmärtämään liiketoimintojen uudistamista tekoälyn ja alustatalouden avulla. Tilaisuudessa tuodaan esiin tutkittua tietoa maailmalta, kuten mihin menestyneiden yritysten hallitukset tulevat käyttämään eniten aikaansa 2022?

Antti Toivanen
toimitusjohtaja

Pohjois-Karjalan kauppakamari

Rekrytointi kuntoon yhteisvoimin Ylä-Karjalassa

Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus on kokoontunut syksyn mittaan neljän yrityksen yritysryhmän kanssa rekrytointivalmennukseen Bomballe. Teemoina ovat olleet muun muassa henkilöstön osaamisen kartoittaminen ja kehittäminen, osaamisen johtaminen, kehitys- ja potentiaalikeskustelut sekä mittarit osaamisen kartoitukseen.

Tulossa on vielä perehdytyksen ja yritykseen sitouttamisen sekä rekrytointimarkkinoinnin kokonaisuudet.

Yksi valmennukseen mukaan lähteneistä yrityksistä on Kotisairaanhoidopalvelut Sa-Tu Väisänen Oy.

- Valmennus on tarjonnut tilaisuuden ajatella ulkopuolisen silmin omaa ja yrityksen tilannetta, kun sitä itse tahtoo sokeutua tähän arkipuurtamiseen. Eli tällä valmennuksella on ollut todella hyvä vaikutus omaan ajatteluuni ja se vaikuttaa pikkuhiljaa myös ulospäin, toivon mu-

kaan parantaa kaikkea toimintaa, yrittäjä **Sari Väisänen** kertoo.

Porokylän Leipomon henkilöstöhallinnon **Anni Piironen** (kuvassa) kokemus on hyvin samansuuntainen:

- On ollut erittäin antoisaa vaihtaa muiden paikallisten yritysten kanssa ajatuksia ja mieltä vaihtoehtoisia toimintatapoja, sparrata toinen toistaan ja ratkoa pulmia porukassa, olipa iso tai pieni yritys miltä tahansa toimialalta kyseessä. Meillä kaikilla lienee yhteisenä tavoitteena, että on paikallisesti töitä myös tulevaisuudessa ja pystyy olemaan luotettava ja entistä parempi työnantaja, Piironen sanoo.

Kaksi muuta valmennuksessa mukana olevaa yritystä ovat Koneurakointi S. Kuittinen ja BerryGlade. Valmentajina ovat toimineet Karelia-amk:n asiantuntijat, Rookie Communications, Psycon ja Eezy/VMP.

Yritysasiantuntija **Outi Meriläinen** kertoo, että valmennuksesta haluttiin tehdä kattava paketti, mutta siihen pitää voida osallistua helposti. Lisäksi se haluttiin järjestää lähivalmennuksena, jotta osallistujat pääsisivät oikeasti osallistumaan ja jakamaan myös keskenään vinkkejä ja hyviä käytänteitä.

- Suunnitteluvaiheessa koronatilanne näyttäytyi vielä hyvin epävarmana, mikä vuoksi päädyttiin pitämään henkilömäärä alle kymmenessä kouluttajatakkoon mukaan lukien. Toisaalta pienryhmätöinnistä on tullut todella hyvää palautetta niin osallistujilta kuin kouluttajilta.

Valmennus on vielä kesken. Uusi ryhmä käynnistyy ensi keväänä.

Pohjois-Karjala luovasti esillä metsäkonemessuilla Japanissa

Korona on haitannut Pohjois-Karjalan ja Naganon yhteistyötä metsäbiotaloudessa, mutta maakunnan osaminen ja toimijat saatiin kuitenkin esiteltä vakuuttavasti suurilla metsäkonemessuilla Tomakomaissa.

Japanin kansalliset 2021 Forestry Show in Hokkaido -messut päättyivät maanantaina 11.10. Hokkaidon Tomakomaissa. Messuvieraat saivat tietoa myös Pohjois-Karjalan ja Naganon metsäbiotalousyhteistyön kehittäminen 2020–2022 -hankkeesta ja sen kumppaniyhteyksistä.

Korona löi leimansa tähänkin tapahtumaan, ainoa paikan päälle päässyt hankeyritysedustaja oli Joensuussa pääkonttoriaan pitävän Oy Arbonaut Ltd.:n asiantuntija **Ryo Hibiya**, joka esitteli tapahtumassa samalla myös muita maakunnan Japani-hankkeen yrityksiä (8 kpl) sekä toteuttaja- ja asiantuntijaorganisaatioita (7 kpl). Lisäksi osastolla maakunnan yrityksiä esittelivät Business Advisor **Inka-Liisa Häkälä** Business Finlandilta Tokiosta, Suomen Japanin suurlähetystön lähetystösihteeri **Niina Väisänen** sekä Hokkaidon yliopiston apulaisprofessori **Juha Saunavaara**.

Myös maakunnassa valmistetuille tuotteille saatiin näkyvyyttä. John Deere Forestry Oy:n kuormakone oli ensimmäistä kertaa esittelyssä Japanissa. Maahantuojien osastoilla oli esillä myös Keslan ja Waratahin puunkorjuuteknologiaa sekä Plasthill Oy:n Kupilka-tuotteita. Ryo Hibiyn mukaan messualue oli valtava ja siitä noin 70 prosenttia oli varattu metsäkoneiden esittelemiseen.

- Jälleen kerran sain huomata tällaisten tapahtumien arvon ihmisten koh-

taamisessa. Esimerkiksi itse tapasin prefektuurin ja kaupungin viranomaisia, metsäalan yritysten ihmisiä, muita alamme toimijoita ja joitakin potentiaalisia Itä-Suomen yliopiston opiskelijoita, kertoo Hibiya.

- Jos vain mahdollista, niin jokaisen osastollamme esitellyn organisaation kannattaa olla paikalla seuraavalla kerralla. Kerroimme niiden osaamisesta potentiaalisille kumppaneille parhaamme mukaan, mutta toki he itse osaisivat tehdä sen paremmin.

Riverian osaaminen esillä kattavasti

Pohjois-Karjalassa ammatillista koulutusta tarjoava Riveria tähyää myös itään. Riveria on tehnyt yhteistyötä Hokkaido College of Northern Forestry kanssa jo parin vuoden ajan. Ja tästä kontaktista oli hyötyä messuihin valmistautuessa, kun Hokkaido College tarjosi hankeväelle mahdollisuuden yhteisesittelytymiseen.

Riveria ja sen Valtimon metsäkonekoulut ovat tehneet koulutusvientiä ja kehittämisyhteistyötä Hokkaido Collegen kanssa ja tukeneet monella tavalla viime keväänä 2020 avattua metsäopistoa. Riverian koulutusvientiasiantuntija **Katja Väyrysen** mukaan tuoreesta oppilaitosyhteistyöstä haluttiin kertoa yhdessä messuilla.

- Osaamisemme tuli esitellyksi tapahtumassa kattavasti ja tyylikkäästi. Seinät täyttyivät yhteistyötahojen esittelypostereista, messuvieraille jaettiin toimijoiden esittelylehtisiä ja he saivat kokeilla opetussimulaattoreita. Osaston näytöl-

le saatiin pyörimään videokollaasi pohjoiskarjalaisista hankeorganisaatioista. Lisäksi osasto koristeltiin pohjoiskarjalaisista luontoa jäljittelevillä somisteilla. Osaston pystytystyö etäohjattiin onnistuneesti Suomesta käsin, Väyrynen kertoo.

- Hankeyritysten ja eri maista olevien kumppaniorganisaatioiden yhteistyö tässä laajuudessa herätti suurta kiinnostusta paikan päällä.

Messuvalmistelujen myötä syntyi uusi yritys

Messuvalmistelujen myötä syntyi myös uusi yritys, kun Juha Saunavaara perusti veljensä **Janin** kanssa yrityksen, jonka tarkoituksena on tukea ja edistää suomalais-japanilaista yhteistyötä.

Toukokuussa 2021 käynnistyneen Pohjois-Karjalan ja Japanin Naganon välisen metsäyhteistyön tavoitteena on korkeatasoisen osaamisen ja teknologian vienti Suomesta Japaniin. EAKR-rahoitteisen hankkeen päätoteuttaja on Karelia-ammattikorkeakoulu. Mukana ovat myös Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Luonnonvarakeskus, Itä-Suomen yliopisto, Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä Riveria ja Business Joensuu Oy. Asiantuntijajäsenenä toimivat Metsäkeskus ja Pohjois-Karjalan Team Finland.

Työ jatkuu. Muun muassa ensi tammi-kuussa järjestettävälle Riverian EduCampille odotetaan vierailijoita Japanista. Luvassa on mm. elämyksellinen koulutusmatkavierailu Itä-Suomeen Hokkaido Collegen johtajille ja yrityskumppaneille.

Pohjoiskarjalaista osaamista Pietarin satamiin

Ensisilmäyksellä Pietarin meriklusteri kuulostaa erikoiselta markkinakohteelta Pohjois-Karjalan näkökulmasta. Pohjois-Karjala on kuitenkin potentiaalinen kohde pietarilaisille yrityksille, kun etsitään uusia komponentti-, kone- ja laitetuottajia sekä kuljetus- ja toimitusketjuja. Yritykset ja alue ovat saavutettavissa eri kuljetusmuodoilla.

Telakkateollisuus on yksi Venäjän suurimmista teollisuuden aloista. Liikevaihto on 7,2 miljardia euroa, ja ala työllistää 2 000 alihankinta- ja sopimustoimittajaa. United Shipbuilding Corporation (USK) on suurin toimija koko Venäjän alueella ja vastaa yli 80 % laivanrakentamisen suunnittelun ja toteutuksen kapasiteetista.

Lisäksi muun muassa Pietarin alueella toimii useita yksityisiä telakoita ja suunnittelutoimijoita, joihin meriklusterihankkeessa pääasiallisesti keskitytään.

Pietarin meriklusterissa toimii noin 400 yritystä. Tehtyjen selvitysten perusteella pohjoiskarjalaiset yritykset voivat olla toimittajina komponentti-, laite- ja järjestelmätoimittajille, mutta tehokkain tapa edetä meriteollisuuden toimittajaksi on keskustella suoraan agentuuritoimistojen kanssa.

Agentuuritoimistoilla on yhteydet kaikkiin toimitusketjussa oleviin organisaatioihin. Ne auttavat kaikissa toimituksiin sekä sertifikaattien ja lupien hankintaan liittyvissä asioissa ja tietenkin markkinoivat tuotteita verkostoissaan.

Tarvetta on muun muassa metalli-, kumi-, muovi- ja sisustuksen tuotteille sekä koulutus- ja ICT-palveluille. Toimittajan ei tarvitse olla kokonaistoimittajan roolissa, vaan rakennamme toimivan alihankintaverkoston alueen toimijoista. Verkostoon kuuluu veturiyrityksen lisäksi useita alihankkijayrityksiä sekä logistiikka-alan toimijoita. Pohjoiskarjalaista huippuosaamista on jo tällä hetkellä nähtävillä Pietarin satamien konekannassa.

Pelkät hyvät tuotteet ja palvelut eivät riitä, vaan meillä on oltava asianmukainen markkinointimateriaali yrityksistä, toimintaympäristöstä sekä logistisista mahdollisuuksista. Tähän tarpeeseen olemme vastanneet laatimalla sähköisen tuotemanuaalin sekä markkinointivideot markkinoinnin tueksi. Materiaalit tuotetaan englanniksi ja venäjäksi. Yritykset voivat vapaasti käyttää materiaaleja myös yrityksen omassa markkinoinnissa.

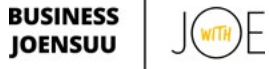
Alihankintaverkostoon voi liittyä koko hankkeen ajan. Yhteistyökumppanina Pietarissa toimii meriteollisuuden asiantuntija, jonka avulla päästään yhteistyöhön oikeiden tahojen ja yritysten kanssa sekä saadaan ajantasaisia tietoja tarpeista ja mahdollisuuksista.

Mukana olevat yritykset kertovat, että hankkeen luoma verkosto alentaa kynnystä lähteä uusille markkinoille.

Birgitta Väisänen
projektipäällikkö
Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy KETI

Pietarin meriklusterista uutta liiketoimintaa Pohjois-Karjalaan -hanketta (1.3.2020-28.2.2022) rahoittaa Pohjois-Karjalan maakuntaliitto ja Euroopan aluekehitysrahasto. Hanketta rahoittavat myös Keski-Karjalan kunnat, Business Joensuu Oy ja alueen yritykset.

Julkaisija: Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Päätoimittaja: Sami Tolvanen

Graafinen suunnittelu ja taitto: Laura Jussila

Aineistojen käsittely, taulukot ja kuvat:
Kimmo Niiranen

Tilastoaineisto: Tilastokeskus,
Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Kuvat: Sami Tolvanen kansi, s. 22-23,
Joonas Kotilainen s.2, Kuviasuomesta.fi s. 4, 8,
Harri Säynevirta s. 6, Suvi Spoof s. 11,
Pixabay s. 12-13, Jarno Artika s. 14-15, 26,
Riveria s. 18, VisitKarelia s. 20-21,
Pitkospuu Productions s. 24-25,
Laura Jussila s. 28-29, Karelia-amk s. 30

Painatus: Grano

Painosmäärä: 1 100 kpl

Ilmestyminen: kaksi kertaa vuodessa

